

DEC 27 1921

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian Paper Published Daily

Beolvadt lapok: Magyar Híradó, Magyarok Csillaga, Esti Újság, Amerikai Hírlap, Magyar Napilap, Magyar Hírmondó, Californiai Magyar Farmer

A legnépszerűbb és legnagyobb magyar lap Amerikában. — Megjelenik minden nap

NO. 299. SZÁM.

THIRTY-FIRST YEAR

Cleveland, New York, Chicago, Pittsburgh, Detroit, péntek, 1921, december 23.

HARMONEGYEDIK ÉVFOLYAM

EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT

FELTÉTELNÜL SZÜKSÉGESNEK TARTJÁK A KÖZGAZDASÁGI VILÁGKONFERENCIÁT

Az értékvaluta csökkenése tulságosan megnövelte az amerikai piac kárára az európai kereskedelem versenyképességét.

NEW YORK, december 21. — Ha a washingtoni konferenciának a fegyverkezés csökkentése és a háború okainak megszüntetése érdekében meghozandó határozatait csakugyan hatályosakká akarják tenni: akkor feltétlenül szükséges van arra, hogy egy másik világkonferenciát is tartsanak, amelyen a nemzetek egymással szorosan egybekapcsolódó gazdasági kérdéseiket elintézzék.

Ez a meggyőződés mindig általánosabbá válik a pénz-emberek, üzletemberek és politikusok körében is. Két Európából most visszatért kiváló szakember is ezt sürgeti. Az egyik John Foster Dulles, az amerikai békebizottságnak egyik volt tanácsosa, a kártérítési bizottságnak tagja, a másik pedig Edward A. Filene, a nemzetközi kereskedelmi kamara egyik igazgatója.

Filene szerint "Európának nem sok reménye lehet az iránt, hogy a mostani konferencián nem fogja egy másik, gazdasági tanácskozás követni. Európában most óriási kereskedelmi háború dühög, bár ezt mindegyik állam tagadja. A háborútól való félelem miatt egyik ország sem meri magát igazán termelő munkára rávetni, hanem mindegyik csak azokat az iparágakat fejleszti, amelyeknek a háborúban is hasznát veheti. Az egyes országok között mindenféle elválasztó korlátokat emelnek. Ezek még nagyobb feszültséget okoznak, mint amennyi 1914 előtt volt, mert ezek minden egyes háztartást ugyancsak érzékenyen érintenek. Ha ezt a gazdasági világkonferenciát megtartják, ott meg fogjuk tanulni, hogy azért van munkanélküliségünk, mert nem szállítjuk ki a külföldre a fölösleget. Ha pedig ez a lehetetlenség a kivételnek még sokáig fennáll, még rosszabb kilátások is fenyegetnek bennünket, amik közé tartozik a kongresszusnak társadalmi osztályok szerint való megszűlése és szerveződése. Ha azt akarjuk, hogy Európa dolgozzék és alkalmasa legyen arra, hogy piacunknak használhassuk: akkor ki kell venni az emberek elméjéből a háborútól való félelmet. Ezt pedig csak a gazdasági akadályoknak és megbénító korlátoknak a ledöntésével lehet elérni."

Még érdekesebb azonban a Dulles fejtegetése. "Párisban főként az a tette eredménytelenül az amerikai delegáció munkáját, hogy elvált a gazdasági szövetségeknek egymás közötti adósságaira nézve nem kell kömi semmiféle megállapodást. Három éven keresztül ehhez a politikához tartottunk magunkat: gazdasági kérdésekről nem tárgyalunk Európával. Az eredmény azt mutatja, hogy ebből nagy kára lett Európának, de nagy kárunk lett nekünk is. Három évvel ezelőtt azt hittük, hogy mindenünk van. Azóta semmit sem adtak fel, és mégis úgy látszik, mintha minden füstbe ment volna. Miért?"

Az okok egyike az európai pénz értéktelenedése. Ez az, hogy a mi árunkaink olyan magasak, olyan drágák, hogy mi nem vehetünk több részt a világpiacban. Európa a maga pénzének értéktelenedésével megfosztotta magát arról a képességről, hogy tőlünk vásárolhasson, de megnövelte azt a képességet, hogy velünk versenyezzen.

A pénz értéktelenedése az érdekelte országokban, a valutáknak egészen új és pedig igazságtalan megosztásával jött, fenntartotta a fogyasztói közönség erejét, lesőkkelente a munkabéreket, úgy hogy a mi munkabéréink nem versenyezhetnek ezeknek az országoknak a munkabéréivel.

Az új vámtörvényeket állították fel és elfelejtették arról, hogy a vámnak védelem, hanem beár is. Sok európai ország váma töltke, ha állandóvá tenné elszigeteltségét. A fölösleges pedig, a mi körül az egész gazdasági helyzet fog, a nemzet kártérítés. Ehhez kapcsolódik Franciaország bizottságának kérdése, igazi pénzügyesség nincsen többé. A pénz értéktelenedést meg kell állítani. Valami közös gazdasági megállapodást kell teremtenünk, hogy így az elszigeteltséget megszüntethessük. Hogy a kérdést megoldhassuk: le kell állítani a gazdasági tanácskozás közös tárgyalási asztala mellett.

Ha Németországnak fizetési halasztást adnak, ezt csak az alatt a feltétel alatt tehetik, hogy hozzá egyensúlyba költészet és állandósítsa a márkát értékét. Ez egészen egyszerű követelmény, a mit minden adóssággal szemben alkalmazni kell. Ha Európával szemben ehhez ragaszkodunk, de egyszerűen megértéssel és igazi részvétellel meggyünk a szerződés hajójában: már nagy lépést tettünk a világ hálapiacának helyreállítására felé."

ORSZÁGOS CSAPÁSNAK MONDJÁK AZ ELNÖKNÉNEK ELRABLÁSÁT

Dr. Sun Yat Sen dél-kinai elnök felesége nagyon fontos személyiség volt az új köztársaság kormányzásában a washingtoni delegátusok szerint.

WASHINGTON, december 21. — "Az egész dél-kinai közönség jövőjére sőt felhő borult dr. Sun Yat Sen elnök feleségének elrablásánál." Így nyilatkoztak a cantoni kormányzat most Washingtonban idező képviselői, mikor hírül vették, hogy az elnök magas műveltségű és gyönyörű szép feleségét bankrablók elrabolták. Pedig az elnöknek a feleségét a bankrablók elrabolták. Dr. Sun nem fogja tudni elteremteti a kért 500,000 dollár összegét. Pedig az elnöknek elvezetése, a személyes vesztesége nem számítva is, szinte pótolhatatlan veszteség volna az egész országra nézve. A híres elnökhez mindenképpen méltó életmód volt a felesége, aki az összes állampapírokat és okmányokat maga fogalmazta meg, és együttes munkájuknak volt köszönhető, hogy a dél-kinai köztársaság egy színvonalra emelkedett a nyugati kultúrájú országokkal. Rendkívül értékes szolgálatot tett a város Kereszt munkája terén is, és éppen ez iránt a munkát való elfeladással szeretett vezetni a hűs asszonyt, hogy a hadsereggel együtt tett utazásokban elkísérje. Szörnyű halála is hivatalos teljesítése közben és következett érte. Az ország mélyen fájlalja a hűséges asszony szerencsétlenségét.

A harctéri kivégzések vizsgálata

A szenátus előtt most folyik a tanúk kihallgatása a felfedezett vádakra nézve.

A TISZTEK TAGADNAK.

A vizsgálat tovább tart még az ünnepek után is.

WASHINGTON, dec. 21. — Közudomású, hogy a szenátus egy külön vizsgáló-bizottságot küldött ki, mikor meghallotta Thomas E. Watson georgiai szenátorok a vádjait, hogy Franciaországban úgy akasztották az amerikai katonákat, mint kutyákat. A vizsgáló-bizottság javában folytatja a kihallgatásokat. Idéig már hat tanút hallgattak ki, akik mind állítólagos szemtanúi voltak az amerikai tisztek kegyetlenkedésének. A megnevezett tisztek tagadják a tanúk állításait. A kihallgatásokat tovább folytatják a karácsonyi szünet után is.

A mai tanu Henry L. Scott, kenmorei, O., lakos volt, aki a 116-ik gyalogezredben szolgált, a 29-ik hadosztálynál. Scott azt vallotta, hogy ő látta, amikor "Opley" őrnagy saját kezével lőtt agyon két amerikai katonát a verduini esataterén. 1918 október 9-iken ez az őrnagy lőtt egy káplárt, aki csapatával rendelt szerint visszavonulni volt. A tanu kifejezetten abbeli véleményének, hogy az őrnagy elvesztette a fejét. Ezt a lövést legalább 250 tiszt és közlegény látta, de ő bizony egynek sem tudja a nevét. Néhány nappal később az őrnagy egy futárt lőtt le, aki a harconalól hozott zsebkézt. Wallace őrnagy részére. A tanu szerint Opley nem állították haditörvényesnek és senki sem szólt a dolgról semmit se.

Hiram L. O'Neil őrnagy stauntoni, Va. otthonában a Scott tanubizonyítást a lehető leg-erősebben tagadta és kijelentette, hogy szívesen megy a kongresszus bizottság elé tanuvallomást végezni. Az őrnagy kijelenti, hogy Scott egészen más zászlóaljhoz tartozott és nem is lehetett jelen a harmadik zászlóalj tüzenvallóban, ahol az őrnagy parancsnokolt.

A másik tanu Robert A. Harrison, vilmingtoni, N. C., lakos, aki azt vallja, hogy bár olyan kivégzést, mely haditörvényeszi ítélet nélkül történt volna, tudomása nincsen, de látott saját szemével, mintegy 300 yard távolságból egy lövésést, melyben a "Hardboiled" Smith volt a fűszereplő, aki azért lőtte le, mert nem volt hajlandó a fogkeféjével kisöpörni egy fedezékét. A lövésést 1918 december 24-iken történt, este fél nyolc órakor. Látott egy másik megsebzett katonát is, egy mexikóit, akit tisztek és közlegények flakasztottak egy nő elleni merényletért.

A harmadik tanu a tegnapi napon egy George H. Taylor nevű philadelphiai ember volt, aki nyavalyatörős, beteg ember. Azt állítja, hogy tizenkét akasztott embert látott, vagyis egy-egy többet, mint a mennyit a hadügyminisztérium hivatalosan elismer, hogy kivégeztek a Pershing tábornok által felfedezett ítéletek következtében. A tanu azonban nagyon bizonytalan vallomást tett, az akasztott emberek számát előbb háromra, aztán négyre, s végül tizenkettőre tette.

John Carroll őrnagy, aki hadbíró volt azon a területen, melyről a Taylor tanuvallomása szól, kijelentette, hogy hadbírosága egész ideje alatt egyetlen egy kivégzés sem történt. Tárgyalta a Fry közlegény esetét is, aki a fronton azt mondotta, hogy lelkiismeretellen van, hogy harcoljon és akit e miatt egy káplár a szuronyával szívszúrta. A jelenlévő tisztek és az okmányok tanúsága szerint a káplárt haditörvényesnek el állították és felfelmentették.

ÁLLANDÓ JAVULÁST REMÉLNEK MOST AZ EGÉSZ VILÁG KÖZGAZDASÁGÁBAN

WASHINGTON, dec. 21. — A pénzügyminisztérium vezetői úgy a belföldön, mint a külföldön általánosan tartják az üzleti világ lassú javulását. Szó sem lehet azonban nagy fellendülésről, de a lassú és bizonyos javulást mindenütt joggal lehet várni. Az eddig mutakozó javulásnak nem mesterségesek, hanem természetesen maradtak: a következő nem maradhat el. A külföldi javulás bizonyítására az angol font emelkedésére hivatkoznak. Bent a gyapot-termelők segélykérését megadta, míg a mezőgazdaság és állattenyésztés terén a háborús pénzügyi tanács közbejárása nagy mértékben javított a nehéz helyzeten. Egyidejűleg, a legutóbbi hónapok folyamán, a szövetségi tartalékbankok kamatlába, ugyancsak a kereskedelmi pénztáraké is, csökkentek, ami szintén biztos jele a pénzügyi erősödésnek. Az áruk és a munkabérek közötti egyeztetés folyamata egészében irányban haladt előre, az áruk csökkenése azonban kibeszélhetetlen károkat okozott a mezőgazdaságnak, nagy mértékben csökkentve ezeknek vásárló képességét. Hivatásos körökben általános az a vélemény, hogy amíg a farmerek vásárló képessége meg nem növekedik, nem lehet szó általános ipari fellendülésről, de egyidejűleg kifejezik azt a reményüket is, hogy a természetes javulás mégis szinte önmagától jövő lesz, ha csak valami külső ok bele nem avatkozik annak kárára. A washingtoni konferencia sikere is jótékony hatással lesz a világ gazdasági helyzetének megjavítására.

NEM TUDNAK MEGEGYEZNI A LONDONI SZAKÉRTŐK A NÉMET KÁRTÉRÍTÉSBE

Az angol és francia szakértők már harmadik napja tárgyalnak arról, hogy mit és mikor kelljen Németországnak fizetnie.

LONDON, december 21. — Az angol és francia miniszterelnökök ma reggel is folytatták tanácskozásait a német kártérítés ügyé felől, és a tanácskozás folytatását a holnapi napra halasztották. Ertekezletük után hivatalos közleményt adtak ki, mely szerint az értekezleten a kártérítési követelésekről, Németország helyzetéről és azokról a segélyforrásokról tárgyaltak, melyek kötelezettségének megfizetésére képesek lehetnek. A jelentés szerint szó volt azokról a módokról is, melyekkel Európa általános gazdasági helyzetét jobbithatnák.

A miniszterelnökök tanácskozásainak legfontosabb tényezője azonban az, hogy azok a szakértők, akik hétfőn délután abból a célból ültek össze, hogy pénzügyi jelentést készítsenek a kártérítési kérdésekről, amely jelentést aztán a miniszterek az értekezletre tárgyalásuk alapjául használhassanak: nem tudtak megegyezni, miért is kedden újra tanácskozásra gyűltek össze, de ekkor sem tudtak egy véleményre jutni.

Megbízható forrásból az a hír jár, hogy a francia szakértők hajlandóknak mutatkoztak arra, hogy Németországnak moratoriumot, fizetési halasztást adjanak a januári és februári törlesztésekre, de csak feltételek árán. Az egyik feltétel az, hogy újra kell szervezni a biztosítékok ügyében kiküldött bizottságot, a hatalmat kell neki adni arra, hogy felügyeljen Németország belkormányzatára és így biztosítsa Németország fizető képességét az 1922-dik esztendőben. A másik feltétel az, hogy a német birodalmi bankot ugyanolyan értelemben kell függetlenné tenni, mint az angol vagy francia bank a mihen, és a német kormányt ne legyen joga korlátozni mértékben nyújtani a papírpénzt.

A szakértők mai értekezletén aztán új nehézség támadt. A francia szakértők azt a kérdést vetették fel, hogy ha Franciaország belügyének moratoriumba, mit lesz az a kártérítéssel, a mi Franciaországnak járna a Németországgal által felvezetett egy milliárd arany márká törlesztéséből? Ezt az összeget ugyanis a múlt augusztusi megállapodás szerint Angolország és Belgium osztotta meg egymás között, hogy a megszállás költségeit fedezze. Az angolok szerint azonban a kapott 460,000,000 arany márká nem fedezte az angol megszállás költségeit, míg a franciák természetbeni szállítványok címén sokkal többet kaptak, mint a mennyibe az egész megszállás került. Az angolok felhozták a franciák új követeléseivel szemben a wiesbadeni egyezményt is, melynek értelmében Franciaország határozottan nyereségekhez jut szövetségi fölött.

Remélik azonban, hogy mégis sikerülni fog olyan megoldást találni, a melyben úgy a franciák, mint az angolok egyaránt megnyugodhatnak.

Uj követ Belgiumban

A toledói Brand Whitlock helyébe hirtelen Fletcher nevevezik ki.

WASHINGTON, dec. 21. — A legújabb hírek szerint a jelenlegi belgiumi követet, Brand Whitlock toledói volt polgármestert hamarosan visszahívja az amerikai kormány és a helyére Henry P. Fletcher külügyminiszterhelyettesét fogja ki nevezni.

Ugyane hírek szerint Fletcher kinevezése hamarosan a szenátus elé kerül jóváhagyás végett. Hogy vajon Whitlock ott marad-e eddig, amíg Fletcher megérkezik, azt ma még tudni nem lehet.

A jelenlegi külügyminiszter helyettes azelőtt Mexikóban tett jelet az Egyesült Államok részére diplomáciai szolgálatot, még pedig olyan sikerrel, hogy ez alapján is érdemesnek tartják most az egyik legfontosabb külveti állás elfoglalására. Viszont

Még mindig tárgyalnak Dublinban

Az egyik ir kiküldött szerint őket rákényszerítették az aláírásra.

AZ ANGOL ULTIMATUM.

Mrs. McSwiney ellenzi a szerződés beikklevezését.

DUBLIN, dec. 21. Az ir parlament mai nyilvános ülésén George Gavan Duffy, egyike a megkötött szerződés aláíróinak, beszédet mondott, amelynek során kijelentette, hogy ő és küldött társai kénytelenek voltak aláírni a szerződést, mert Lloyd George angol miniszterelnök valóságos ultimátumot intézett hozzájuk, az a fel fenyegette, hogy az esetben, ha az aláírást megtagadják, az ellenségeskedések nyomában ki fognak ujni.

Ő a maga részéről rettetetes igazságtalannak tartja azt, hogy a kiküldöttek, akiket az angol kormány hívott meg a saját fővárosába, hogy velük a béke felől tanácskozzék, mindössze három órát kaptak a szerződés feletti határozatra és nem adtak nekik időt arra, hogy Dublin távirat útján megkérdezzék az onnan utasításokat kapjanak. Azonban ennek dacára is abban a nézetben van, hogy a békeszerződés be kell ikklevezni Írországnak és az írek népének érdekében.

"A szívem azokkal van", mondotta, "akik a beikklevezés ellen vannak, azonban a józan eszem azok mellett foglal állást, akik a békeszerződést akarják."

Az egyik képviselő felolvasta Mrs. Terence McSwineynek, az éhhalált halt mártír cirkuli volt polgármester özvegyének a levelét, amelyben azt a véleményét fejezi ki, hogy a szerződés aláírása nagy hiba lenne és az ellenség nagy diadalát jelentené.

Collins és Griffith azt vitatták, hogy a mártírok iránti tiszteletből sem lenne szabad az ilyen leveleket felolvasni. Ők is több levelet kaptak már az egyes mártírok özvegyeitől, azonban azok nyilvánosságára hozatalától tartózkodtak.

Ugyancsak a gyűlés során De Valera ismét beszédet mondott és felvetette azt, hogy a legutolsó feloldást az egyes lapok félreértették arra a javaslatlára vonatkozóan, amelyet az angoloknak a szerződés értelmében leteendő eskü dolgában tett meg.

A RAJNAVIDÉK SÜRGETI A KATONAI LESZERELÉST.

BERLIN, dec. 21. — A Rajna-vidék lakossága Harding elnököt fordult, hogy hatna oda, hogy az antant csapatok által megszállt területeken a legfegyveres keresztül-vihető legyen.

ROSSZ LESZ A KARÁCSONYUK EZ IDÉN A SÓHAJOKNAK SZIGETÉN MEGREKEDT BEVÁNDORLÓKNAK

Egyre és egyre újabb bevándorlókkal futnak be a hajók. — A sziget létszáma teljesen betelt és az újabbak a hajókon kénytelenek várakozni.

NEW YORK, december 21. — Az idei karácsony minden eddigiek között a legsötétebb lesz Ellis Islandon. Az ez-előtti években azok a bevándorlók, akik valami oknál fogva a karácsonyt a szigeten töltötték, kénytelenek, legalább azzal vigasztalhatták magukat, hogy hamarosan kiengednek majd őket az újhabba, hogy viszontláthassák itt a hozzátartozóikat. Az idén azonban a sziget sok száz bevándorlója és még többen az egyes hajók fedélzetén, a deportálásnak néznek elébe. Es igen sokan azok közül, akik most a szigeten vannak a karácsonyt már a hajó fedélzetén töltik el, amely hajó visszaviszi őket a nyomországra.

A W. W. Husband bevándorlási főbiztoshoz Washingtonba beküldött jelentés szerint jelenleg 1125 bevándorló van visszatartva a szigeten azért, mert az országuknak a kvótája már betelt. Több száz más ismét a biztos deportálásnak néz elébe, akik még később érkeztek és akiket ezért ott hagytak egyelőre a hajók fedélzetén. Vagyis 1300 bevándorlót biztosított mellett, vagy emberséges szempontokból már kiengedtek a szigetről, míg vagy 1200-at már deportáltak is. Robert E. Todd new yorki bevándorlási biztos szerint még megközelítőleg sem lehet előre megállapítani azoknak a számát, akik a karácsonyt a sóhajok szigetén töltötték kénytelenek. "Csak annyit tudok biztosan" — mondotta, — hogy a sziget zsúfolva lesz és; hogy még ezernél is több lesz azoknak a száma, akik a fedélzetén maradnak addig, amíg a szigetre kibocsáthatók lesznek. A szigeten normális körülmények között ezerötszáznál többet egyszerre nem tarthatunk, azonban félek attól, hogy ez évben jóval nagyobb lesz a számuk. Külön karácsonyi ünnepeket nem lesz ugyan, azonban azon iparkodunk, hogy uszárnák, karácsonyi délutánján valami szórakozást nyújtsunk a szerencsétleneknek.

A helyzet már most is rettenetes, de még rosszabb lesz hamarosan. Tegnap megint öt nagy hajó futott be a kikötőbe, fedélzetükön 2094 bevándorlót, míg a hét folyamán újabb hat vagy hét hajó lesz esztendő. Egészen biztos, hogy januárra már az összes kivándorló országok évi bevándorlási kvótája teljesen kimerül.

Davis munkügyi miniszter jogi véleményezést végezt Daugherty igazságügyminiszterhez terjeszti fel azt a javaslatot, amely szerint alaposan meg kell bírósítani azokat a hajóstársaságokat, amelyek a kvótán felüli bevándorlókat szállítottak. Amennyiben az igazságügyminiszter jogi véleménye ezt lehetővé teszi, a hajóstársaságok közel egy és negyedszáz dollár bírsággal lesznek elmarasztalhatók.

A legtöbb számfelüli bevándorló magyar és lengyel. Ugylátszik, hogy ezeknek a dolgában voltak a legmondhatnabbak a hajóstársaságok. Különösen nyilvánvaló a vetkes gondatlanság a Cunard Line esetében. Így az Aquitania december 4-ikén vette a fedélzetére a magyar bevándorlókat, noha már december elsején hivatalosan jelezték azt, hogy a kvóta betelt.

Forradalmi készülődés

Hir szerint újabb zavargásokra készülnek az osztrák kommunisták.

PARIS, dec. 21. — A párisi kommunista körökben máris nagyban emlegetik azt, hogy Bécsben közvetlenül újév után ki fog törni az a nagy forradalom, amelynek a szervezésén már régen dolgoznak az orosz, a magyar és az osztrák kommunisták.

Szerintük a december elsején lefolyt zavargások csak izeltőlnek voltak megszerveve azért, hogy a tömegeknek megmutassák a saját erejüket és másrészt a városi, noha készek arra is, hogy szükség esetén öljenek.

Az előkészületeket, hir szerint, már teljesen kidolgozták és arra számítanak, hogy esaknem ellent állás nélkül fogják megszerezni a várost, noha készek arra is, hogy szükség esetén öljenek.

BEFEJEZÉSÉHEZ KÖZELEDIK 1922. ESZTENDEI

PÉLDÁTLAN SIKERŰ NAPTÁRUNK

SZÉTKÜLDÉSE.

Csaknem minden előfizetők megkapta már az 1922-dik esztendőre szóló példátlanul pompás kiállítású naptárunkat. Egy-két nap múlva utnak indítjuk a legutolsó példányokat is, úgy, hogy Karácsony hetében már minden előfizetők gyönyörködhet abban a Naptárban, amelyhez hasonló egyetlen lap sem nyujthatott eddig. Tisztelettel kérjük azokat az előfizetőinket, akik ezidőszent

Hátralékban

vannak, rendezzék azonnal fizet.

ségüket és küldjék be a szállítási és csomagolási költségeikért járó

25 centet

nehogy e miatt elkésve kapják kézhez azt a Naptárt, mely merész ujtásával, magas irodalmi színvonalával, értékes tartalmával arra van hivatva, hogy végre forradalmat teremtsen a naptárak maradi, ódi, kiskoru tömegében.

Imperfect in original

SZABADSÁG

The oldest established and largest Hungarian paper in the United States

Thirty first year, Published daily by The Szabadsag Printing & Publishing Co.

(An Ohio Corporation Dr. Andrew Cserna, President; S. K. Csarna, Sec'y-Treas.)

Founded by: E. T. KOHÁNYI Alapította: KOHÁNYI TIHAMÉR

DR. ANDREW CSERNA, Editor

Edited and Published at: Szerkesztőség és kiadóhivatal 700-710 Huron Road (P. O. Box 177) Cleveland, O.

Telephone: Bell, Main 3536. Central 1231.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Az Egyesült Államokban és Kanadában egész évre \$6.00; félre \$3.00. Kint: egész évre \$10.00; félre \$5.00. — SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada one year: \$6.00; half year: \$3.00. — Foreign countries: one year: \$10.00; half year: \$5.00. — Cleveland one year: \$8.00; half year: \$4.00.

Entered at the Post Office Cleveland, O. and admitted for Transmission through the mails as Second Class Matter.

Easter Office: Room 603 Tribune Bldg., 154 Nassau St., New York. Üzletvezető: Joseph Horváth, Manager.

Japán és Szibéria.

HOGY annak a konferenciának, amelyen Japánnak és a kelet-szibériai Chita kormányának megbízottai tárgyalnak Dairenben, mi lesz az eredménye, azt e pillanatban még nem lehet tisztán látni. Két esztendőn keresztül, a váltakozó kormányok mindent elkövettek, hogy kényszerítsék Japánra, vonja ki a csapatait Kelet-Szibériából — ez azonban mindmennyig nem sikerült. Igaz, Japán minden alkalommal kijelentette, hogy a megszállás csak ideiglenes jellegű, semmi más célja ezzel nincs, csak "a határok megerősítése". Abban a pillanatban, hogy "a veszedelem elmúlik", kivonja a csapatait.

Azok azonban, akik tisztában vannak Japán ígéreteinek az értékével, eleitől kezdve nem sok bizalmat tapasztalnak abban az irányban, hogy Japán Kelet-Szibériát valaha is ki fogja irtani. Két éve annak, hogy Japán a szövetségeseknek megígérte Kelet-Szibéria kiűrését, ha a japán polgárok személyes biztonsága és vagyonuk biztonsága kétségtelen lesz, valamint Mandzsuria felől elmulik a veszedelem, az állapotok a távoli Kelet-Oroszországban normálisak lesznek — de eddig nem mozgatta a fülét egyáltalán.

Ennek a nagyhangú kijelentésnek egy kis szépség-hibája van. Hogy a helyzet megítélésére a bíró egyedül Japán. Ő egyedül mondja meg, mikor tartja az állapotokat Kelet-Szibériában normálisnak, mikor látja Mandzsuria felől elvonulni a veszedelmet, mikor ismeri el, hogy a japánok személyes és vagyonbiztonsága immár kétségtelen. Már pedig egy ilyen egyedüli bíráskodással — ez nyilvánvaló — amnyi ideig guzzalhasztja Kelet-Szibéria kiűrését, ameddig csak akarja.

Dairenben egyelőre főleg Szakhalin szigetéről van szó. A sziget északi részét, amely orosz terület, a japánok 1920 tavaszán szállították meg. A japánok e megszállás okául az ugynevezett Nikolajevsk incidentet adják. Ennek a védekezésnek is van egy kis szépség-hibája. Az a csekélység, hogy Szakhalin északi részét a japánok meg azelőtt megszállták, hogy Nikolajevskben a japán erőd ellen támadás történt.

A tény az, hogy Szakhalin megszállása és Kelet-Szibériának megszállva tartása nem egyébb, mint ama oroszok és kíméletlen modor, amit Japán Vladivosztookban azonnal bevezetett, hogy 1920-ban a szövetségesek eltávolították onnét. Igaz, hogy Japán nemcsak 1920 áprilisa előtt volt agresszív, de mióta csak szerepel a modern kor máppáján.

A szövetségesek távozása után a japánok első dolga az volt, hogy megdöntötték az orosz kormányt Vladivosztookban. Később pedig ugyanazt megtették Khabarovszkban és Nikolszkban.

Japán a szövetségesek távozása óta egyebet se tett, csak foglalta el az orosz területeket. Valószínűleg az emberiség nevében s mert nagyon fáj a feje az okért az emberekért, akik azokon a területeken laknak, igen ügyel arra, hogy azokon a területeken a legnagyobb rend legyen.

Az Egyesült Államok ez ellen júliusban meglehetősen éles hangon tiltakozott. Japán erre azonnal — és a szokott módon udvariasan — válaszolt. Azt válaszolta — ami szintén megszokott már — hogy a megszállás csak ideiglenes. Hogy ez a megszállás mennyire "ideiglenes", arra nézve semmi se jellemzőbb, mint, hogy az orosz utcanéveket mindenütt átkeresztelik japán nevre, beütköz a bányákba, az üzletekbe és általában az egész földet ott zsákmányolják ki, ahol tudják és akkora mértékben, ami már talán még az ő edzett erejükét is meghaladja.

S, ami a legjellemzőbb, igen nagy számban hozzák e területre a japán munkásokat.

A nagyképu japán kijelentéseknek erre vonatkozólag rendszeren egy visszatérő refrénjük van — Japánnak terjeszkednie kell, mert odahaza nem bírja el az egyre nagyobb számban jelentkező polgárait, a lakosság száma egyre nagyobb lesz, valahogy a külföldön levezető esatorna kell találnia a sok japáninak.

Ez a kifogás se állja meg a helyet. A statisztika az igazolja, hogy a külföldön, összehasonlítva Japán lakosságával, nevétségesen kevés japáni lakik.

Japán nem azért akar elhelyezkedni az idegenben, hogy ott építsen. Japán azért terjeszkedik, mert ki akarja azokat a területeket zsákmányolni. Mindennek pedig nem lehet izgatás a célja. Most, mikor Washingtonban összeültek a nemzetek, hogy békes megegyezéssel biztosítsák egymás számára és az egész világ számára a békét, épen most nem lenne itt az ideje, hogy akármelyik nemzet ellen kifogásokkal éljen akár a diplomácia, akár a sajtó. Ezek azonban tények, amelyeket le kell szögezni és Washingtonban is tudomásul kell venni.

Csakis a téhyeknek a tisztességes, őszinte meglátásával és tudomásul vételével lehet elintézni a nehézségeket.

AZ E. Á. KÖVETSÉGÉT RENDŐRCAPATOK ŐRZIK.

TOKIO, dec. 21. — Rendőrség nem ért. A négyüléseket a tengerőrzte az Egyesült Államok részét arány megállapítása érdekében, a két sénék megvitására hívták egybe, Amerika-ellenes négyülés véget azokon sok ezren vetek részt.

Tolsztoj otthona roskadozóban.

Alexandra Tolsztoj munkája.

TOLSZTOJ Leo grófnak, a nagy gondolkodónak, emberbarátjának és írónak a Jaszjana Poljanában levő otthona — e finom épületű kastély — ma már roskadozóban van.

Aki ismeri az Anna Kareninát, a Háború és Békét, a Felámadást, a Kreuzer Szonátát, és a többi hallhatatlan irását, bizonyára fájdalmas megilletődéssel vesz tudomást arról. Az olvasók képeletében valahogy úgy élt Tolsztoj képe, mint csiszált művészi, aki a legegyszerűbb életre adta magát, mert a krisztusi igéket híven akarta követni, a háttérben azonban pompás kastélya emelkedik, fenyők és ciprusok között, előkelő hallgatagon, mint a menetsúra annak az embernek, aki öltén estendőn keresztül vezető figurája volt nemcsak az orosz irodalomnak, de a világirodalomnak. Tolsztoj háza roskadozik.

A léánya, Alexandra Tolsztoj grófné, Tolsztojnok az a léánya, akit valamennyi gyermeke között legjobban szeretett, meg akarja menteni ezt a házat.

Az a meggyőződés, monddta a napokban, hogy Tolsztoj nem egyedül az orosz irodalom. Nem nacionalista író, a nemzeti vonások beine önkénytelenek, de nem céltudatosak. Tolsztoj regényei nemzetközöek — a szó nem értelmében. Epen azért arra gondoltam, hogy a régi házuk felépítéséhez nekünk az oroszok járulnak hozzá, de az angolok, a franciák, az amerikaiak, az olaszok is és általában mindenki, aki atyám műveiben az ember géniuszát látja, nem egy nemzet fiát.

A szovietek nem mondhatok semmit. Nemcsak, hogy nem bántották a kastélyunkat, mint ahogy megtehték sok más épülettel, nem rovidították el és nem rombolták le. Sőt, ezt nem akarom eltagadni, mindent elkövettek, hogy épségben maradjon a ház, ahol mégis Oroszország egyik legnagyobb elméje lakott. A pénz azonban nagyon kevés. A szovietek arra már nincsenek képesek, hogy a maga tökéletességében kitartaroztassa a házat — pedig az össze fog dőlni, ha nem segítenek rajta.

Pedig mennyi értékes holmi van ebben a házban. Ez a ház ma tulajdonképpen Tolsztoj múzeuma. Tele van ereklyékkel, a nagy mesterről vonatkozó relikviákkal, a háza szinte zarándoklatnak azok, akik léleg-mindannyiszor leveleszik a kalapjukat, mikor Tolsztoj nevét hallják.

Alexandra Tolsztoj azonban igazi múzeumot akar a házából csinálni. Múzeumot és egyetemet, amelyen szabad léceum fűl, ahova mindenki eljöhessen, aki csak akar, aki irodalommal, főleg persze Tolsztoj irodalommal akar foglalkozni.

Alexandra Tolsztoj terve gyönyörű és méltó ahhoz a szellemhez, amit az atyja hagyott hátra a jaszjana-poljanai öreg falak között, még kint a nagyszerű parkban, ahol annyiszor szeretett sétálni, ahol a legjobb ötleteit produkálta, a hol egyedül annyira el tudott mélyedni azokba a gondolatokba, amelyekből a legmagasabb irások alakultak ki.

Érdekes különben, hogy Alexandra Tolsztoj mennyire hasonlít az apjához. A modora, a hangja, a gesztusai mind mintha az öreg Tolsztojt elevenítik meg.

Sokan, akik látták, akik beszéltek vele, szinte megdöbbennek mondván ezt a csudálatos hasonlóságot. Talán azért is szerette ezt a lányát annyira Tolsztoj. Önkénytelenül azt érezte, hogy ebben a gyermekében reinkarnálódik.

Az öreg Tolsztoj háza most a család tagjai laknak. Azok a családtagok, akik azelőtt a világ minden tájár felő szétszórtaak éltek. A nagy mester halála után összejöttek, összebujtak, együtt úgy hódolnak annak az emlékeknek, amely melegevel betölti az egész világot.

LANDRU A "Szabadság" részére írta: Alexander Bernát.

Azok, kiket a "Szabadság" oly alaposan értesített Landru pőréről, már tudják, mi történt Landruval, elhitték-e fejevesztésre vagy felmentették-e? Mert az is lehetséges, ámbár ha bűnös, egyike a legnagyobb bűnösöknek, kik valaha, a földet taposták. Igaz, hogy Pitalva nem az én olvasmányom, utolom a bűnügyi történeteket, de Landrunál nagyobb gondol Pitalvaiban is alig fordul elő. Ez az ember tizenegy vagy ennél is több aszonyt házassági ígéretekkel villajába csalt, ott megölt, feldarabol, vagy kályhájában elégetett, az áldozatok homliját eladta, mindent gondosan följegyzett noteszébe, azután új áldozat után nézett. A gyaru reá irányult, elfogták, kuttattak házában, ott a kályhában még néhány csontot találtak, melyek talán emberi csontok, a jegyzőkönyvet gondosan átvizsgálták, benne mint igen gyamus dolgot azt látták, hogy valahányszor egy áldozatot megint kicsalt nyaralójába, magának a vasuton mindig tour-retour jegyet vásárolt, az áldozatnak csak tour-jegyet, vissza nem kellett a szegénynek jeny. Azok a nők pedig, akiket a jegyzőkönyvben bejegyzett, egy-kettőt kivéve, mind ugy elűntek, hogy semmi nyomuk se található. Rendesen butorüggyel voltak kalandjai kapcsolatban. Párisban a magányos nőnek is álma 'saját butorával lakni: ezt felhasználta Landru, házassági ajánlatot tett az áldozatnak, aki azután eladta neki butorait, mert hiszen Landrunak nem csak saját butorai voltak, hanem saját villája is; minek kellene nek a nőnek még butorai? Szegény, ha egyszer kinn volt a villában, csakhamar semmire se szorult már e földön, koporsóra sem, mert Landrunak privát krematóriuma volt saját házában, e kályhája. Ez az ember most a párisi törvényszék előtt áll és okosan, szellemesen, ügyesen védekezik, csufot úz a törvényszékből, még egyszer sem fogták meg, kifog mindenkin, nevétségessé akarja tenni a vádat, mely nem rendelkezik abszolút bizonyítékkal és Páris legegységesebb közönsége zúfolság megölti a tárgyaló termet, a nagy szabók "creation"-jai tündökölnek itt a legfinomabb hölgyek testén. Landru népszerű. Landrua fogadnak, hogy rá leheté bizonyítani valamit, mert hogy bűnös, mindenki hiszi, ha ártatlan volna, senki se törődne vele és a maoskák dorombolhatnának a tárgyaló teremben. Hadd fűzzek az esethez néhány igénytelen gondolatot.

Ez a közönség ószintén mondván nem érdekel engem, ismerem rég óta, ugyanolyan mindenütt a világvárosokban. Semmi dolga a világon nincsen, csak a szenzációk hajhászta, amiről azután a szalonokban lehet beszélni, egyeb nem létezik számára, se isten, se ördög, se vallás, se becsület, csak a szenzáció, a meglepő, a rendkívüli. Egy ember tíz aszonyt megölt — ez nekünk való: elégette őket szobájában — az egyenesen nagyszerű: és nem lehet semmit se rábizonyítani, pedig ő a gyilkos — ez páratlan. Ott kell lenniük. Mi ehhez képest, ha új tagot vesznek fel az Akadémia? Vagy az "ismeret-klen host" temetik? Vagy egy új revü, a meztelenség orgiái mutatja? Landru több, Landru tiz napra elűtja ezt a társaságot, legraffináltabb érzéssel. Ezt tudja Landru és mindenképedvébe jár közönségének. Elegáns ruhában van, comme-il-faut-ember, talpraesett replikái vannak, de mindig finom, udvarias, elegáns, "társaságbeli". Mondom, ez a közönség nem érdekel engem, ezeket az embereket nem tekintem emberekné, csak emberzabásúaknak, az ember elég sikerült utazatainak, akik valaha mint gyermekek emberek voltak, mint ifjak is, de most már rég nem azok. Ez a közönség méltó Landruhoz. De mit mondjak erről a Landrurol? Hogy értem meg? Egy ember, aki nem szadizmusból öl, amely veszes bestialitás a háboru ottlani anyai emberbe. A szadiztának ölni semmi: ugy kell ölni, hogy az áldozat nagyon szenvedjen és soká szenvedjen, ami fájdalom nem könnyű, mert ha nagyon szenved, nem szenvedhet soká, ha soká szenved, nem szenvedhet nagyon. Landru nem szadista, nem a háboru által megörjített, elvadított bestia. Landru üzleti gyilkos. Könyvet vezet gyilkosságairól. Felírja áldozatainak nevét, fel költsejta. Följegyzti egyéb kizemelt nők, talán sze-

retőinek nevé. Közel 300 női nevet találtak jegyzőkönyvben! Don Juan és Kékszakáll egyben. Amellett nem fiatal, tulvan az ötvenen, ha jól emlékszem, kicsi, sovány, kopasz, hajlott járásu, szürös szemű. És ennek a csuf, jelentéktelen külsejű, nyárspolgári lelki embernek dülnék be a nők és a tárgyaló terem megtelik nőekkel, kik talán irigylük azokat, kiket Landru—Don Juan megajándékozott kegyeivel.

Nem lehet máskép: Landru nagyütlő, nem! nömegetvő és a megvetés vitte rá a gyilkosságokra. Ha az a szegény aszony 40—50 éves: ha soha sem szerethette, vagy övegy-ségének bus terhe mind elviselhetlenebbé válik számára; ha már félig-meddig lemondott mindéről, de néha-néha mégis reménykedik, hátha a csoda mégis megtörténik — és hány ily állapotu nő van! — akkor jó Landru. Landrunak semmit se kell csinálni, csak odaállni, a többit elvégzi a nő a maga képzelődésével, neki csak arra kell ügyelni, hogy kitalálja, minek nézi őt a nő, hogy azt a szerepet eljátszassa. Csinos otthon kell? Tessék kijönni hűzzám a villámra, majd meglátja, micsoda isteni hely, csönd, szép kert. Erző lélek kell? Hej aszonyom, ha tudná, mennyi családós ért engem az életben, mennyi szenvedés! Engem is, siránkozik az aszony! Kettőnk boldogtalansága egyesülve boldogsággá válhatik. Vagyon, az van elég. El fogom adni butorait és a pénzt, tíz százalék levonásával (tennyit alkudott ki magának Landru), hiánytalanul átadom. Landru nagyszerűen, udvariasan, finoman, galánsan tudott beszélni a nőekkel. És oly szeliden nézett! És azok a buta libák mind boldogon gárogat és mindjárt kinn maradtak a villában, nem tudván, hogy örökre ott maradnak. Landrunak pedig ugy látszik csak egy szenvedélye volt, tenézte a nőket, akiket oly könnyű megcsalni, hogy már nem is érdekes őket elintézni. Hát emberek ezek? Libák! El kell vágni a nyakukat. Azért meglehetősen sok munka van ily nővel! Először üzletet kötni vele, azután szerelmeskedni vele, azután elvágni a nyakát, természet, mégsem kis dolog, az-

után felaprózni, elégetni, megsegités nélkül, minden nyomot eltüntetni, de mindez pontosan feljegyezni és mosolyogva járni az áldozat után, hirdetések közé tenni, hirdetések közt kuttatni! S voltaképp csupa aranylág kis üzlet. Nagy vagyonuk nincs az istenadta nőnek. Néhány ezer frank, a butor, ékszer, az minden. De sok kicsiny sokra megy, Kleine Fische gute Fische és a dolog meglehetősen biztos, nem kellene üzletársak, ez a fő. Így magyarázom én Landrut, de megvallom — egy szót sem értek az egészből. A hirdetések közzétételéig vagy ígéretéig mindent értek, mert az mindennapi dolog. Számítás a szobaleányok, szakácsnók, özevgyesszonyok, kofák ebelti butaságára és gazdag ember leszel. A minap egyet elítéltek Bécsben, ki száz meg száz nővel levelezésben állott (tessék elképzelni ezt a terhet) és milliókat csalt ki belőlük. Egyesek a tárgyaláson rimámkodtak a bírónak, hogy ők nem vallják magukat károsítottaknak. A Don Juan rájuk lövelte bűvös szemének sugarát és elolvadtak. Szóval odáig értem a dolgot. De ami azután jó, oly szörnyű, hogy nem bírom ismételni, tessék fent még egyszer elolvasni vagy emlékezni a már olvasottra. És mit törjük fejünk Landrun! Akasszák fel, ha nem akad más, szívesen felgödekzem. De a tárgyaló teremben is találni segédeket, még pedig női segédeket, vagy férfiakat, kik majdnem nők. És hogy olyan szörnyű ez a Landru. Bizony szörnyű. De a minap láttam egy képet, egy szörnyűlőt nő képét, elegáns szép duma, csak nagy disznóormánya van. A rajzoló állította, hogy ől. De én nem hiszem. Azonban Landru ől. A lapok egyenlő mértékben osztják a tetet a washingtoni konferenciának, amikor Briand szerepelt és Landrunak. Landru még ől. De talán a disznóormányu is élehető. Kétségtelen, hogy vannak testi és lelki monstrumok. Ebbe bele kell nyugodnunk. De hát abba is nyugodni bele, hogy a buta áldozatok mégis csak tulbuktak. Szegények! Mit csináljunk velük? Nem elég, hogy Landru feltűztele őket?

KÉRJEN

penzküldési árjegyzékét tölünk és meggyőződik, hogy legolcsóbban küldjük a pénzt. Semmiféle címen átutalási költséget nem számítunk és a teljes összegét, minden levonás nélkül, odaát a leggyorsabban kifizetjük.

ADJON

most hazai rokonainak, mikor a korona arfo-lyama olcsó s kevés dollárért sok koronát küldhet. Pénzét bármely hazai takarékpénztárba vagy bankba kamatozólag elhelyezzük és könyvét a legrövidebb idő alatt kihatjuk.

VEGYEN

egy póstautalványt és küldje be felesleges pénzt hozzánk mint betétet. Pénze a legbiztosabb helyen van és 4 százalékkal kamatozik.

HAJÓJEGYEK Közjegyzői ügyek

American Union Bank

Németh János, elnök
Füzlet: Fiók:
10 East 22nd St., 1597 Second Ave.,
a Bankpalotában corner 83rd St.
NEW YORK CITY

reste a régi templomot — denem létező széna és gabonakeres-nem-találta meg, mert a papnő még a köveket is bedobálta a kráterbe.

A hercegnő annyira megijedt a papnő ősz fűrtjeitől, hogy kisértével együtt hanyathomok menekült.

Ezek beszédék és nem lehet rájuk adni. Azt azonban érdekes volna tudni, ha a régi vallás hívei mind kihaltak, ki volt az aki a papnőt a régi rítus szerint eltemette?

SZÉNA KÖZÖTT AKARTAK PALINKÁT CSEMPESZNI.
BOSTON, dec. 21. — Kanada-ból érkezett egy vasuti kocsi prélet széna, melyről a bostoni rendőrség megállapította, hogy azokban \$5000 értékű kanadai whisky van becsomagolva. A széna egy War Stempel, Liberty Bondokat veszünk azonnal, legmagasabb áron. Készenléti — Vessünk gyémántot, aranyat, ezüstöt, platint, órákat és bármilyen értékes tárgyat, valamint használatlan postabélyegeket. Hozza be. Nyitva este 6-ig. SIMON megbízható pénzügyész, 216 Lenox Bldg., Cor. 8th St. & Euclid Ave., Cleveland, O. Az elevator felhossa a 216. számú szobába.

WHeeling és Környéki Magyarok!
Ma már mindenki tudja, hogy a Bartek által készült ajónyok nemcsak hogy jó szövegekből készül, de a legjobb szabású is. Legjobb bizonyíték, ha egyszer Barteknek ruhát csináltat, az állandó vedő marad.
Ha nem tud bejönni, írjon s kívánatra személyesen felkeresem. Cim:

JOSEPH BARTEK
THE TAILOR
1003 Main Street, Wheeling, W. Va.
TELEPHON 3099 R.

MI A VÁLASZ?
Egy kereskedő, aki csak mostanában rendelte meg a mi dohánypunkát, azóta, hogy azt is árusítja, a többi dohánypól alig ad el valamit, mert a ki egyszer vett belőle, azután nem kér mást, csak a NÉGYEST

O ezen csodálkozik, de mi nem és az sem, aki használja, mert ennél jobb dohányt az óházában sem szivott. Nincsen édesítő, mégis olyan kellemes, édeskes füstje van és nem csavarja az ember orrát, akárhányszor is pipálnak a szobában.
ASSZONYOK, jó lesz ezt tudomásul venni s ha bántja a pipa füst, legyen rajta, hogy emberei a NÉGYEST használják ezental. Kapható minden jobb üzletben, de ha az Ön boltosa nem tartja, hozassa meg egyedül. Ara 1000 mérföldön belül 25 cent csomagként bérmentve szállítva, minden csomagban 4 ajándék szelvénytel. Mintát is küldünk szívesen.

KÜLÖNÖS AJANLAT.
Olyan helyekre, ahol a dohány üzletben nem kapható, minden 20 csomag rendeléshez egy zsebkész, borotvát, pipát vagy 3 daraból álló konyhakészletet, 50 csomagos rendeléshez egy zseborát, midget álványorát, vagy egy metzset; tűköt, csesz és pamacsos elűbott borotválkozó készüléket nickelből, — 100 csomagos rendeléshez egy 26 daraból álló "Rogers"-féle ezüstkanál, villa és kés-készletet, egy zenés álványorát, egy 10 dolláros tiszta arany töltőt, vagy egy aranyozott zseborát küldünk ajándékba.
Sietesen még ajánlatunk érvényes és küldje be rendelését e címre:

JAKAB és TÁRSA
423 East 5th Street, New York, N. Y.

Megtalálták a régen eltemetett főpapnőnek a sírját Hawaiban

A tűz istennőjének a papnője s a modern tudomány.

HAWAII szigetének kellős közepén áll a Kilanea tűzhányó, de sok emlék fűződik ehhez a tűzhányóhoz.

Hawai felett — a régi, a mitológikus időkben — a Tűz Istennője uralkodott. E legendás, poétikus alak, akit a sziget őslakói leborulva imádtak. A Tűz Istennőjének — Pelenek — a temploma a tűzhányó, közel a kráter szeléhez.

Valószínű, hogy a Tűz Istennője tulajdonképpen nem más, mint ennek a tűzhányónak a megszemélyesítése.

Az istennő főpapnőjének — minden valószínűség szerint az utolsóinak — a esontváztát a tudósok, akik direkt keresték, kiásták a napokban. A főpapnő esontváza illő helyzetben volt egy kriptában, amely valószínűleg reneke az építőművészetnek.

A kriptá, közepén mereven, nagyon egyenesen állt a halott, nem látó szemét a kráter felé fordítva.

A legenda azt tartja, hogy ez a papnő volt az utolsó, aki a régi vallás mellett kitartott. Mikor már az egész sziget elpártolt a Tűz Istennőjétől, ő még mindig tartotta a rítust, és lebrált — már csak saját magának.

MIDÁS KIRÁLY

kezében aranyá változott minden, de nem volt sok öröme benne, mert csaknem éhen halt, mikorára az átok elmulrt róla. Okos ember egy se akar a Midás sorsára jutni, mert NEM A PÉNZ BOLDOGIT, hanem az a tudat, hogy betegséged, vagy munkátlanás esetén NEM SZORUL KÖNYÖRADOMANYRA.

Nem tartas otthon a pénzt, mert annak bankja a helye. Allami felügyelet alatt álló Bankházam 4% -ot fizet a betétek után és pénzt minden nehézség nélkül bármikor visszakapja, ha szükségé van rá.

KISS EMIL BANKHÁZA

133 Second Ave. New York, N. Y.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Kiszárolagos képviselője.
A M.K. Államvasut Menet-jegy irodája Kiszárolagos képviselője.
A M. K. Állami Jegyintézet Kiszárolagos pénzügyes-részei helye.

Kegyelem a politikai foglyoknak

Penteken teszik közzé az elnök karácsonyi megkegyelmezését.

DEBS IS KÖZÖTTÜK LESZ.

Neki az elnök megkülönböztette kegyelmet fog adni.

WASHINGTON, dec. 21. — A Fehér Ház pénteken teszi közzé az elnök karácsonyi megkegyelmezését. A mai kabinetülés után hivatalosan jelezték, hogy Daugherty igazságügyi miniszter elkészítette a szükséges iratokkal, melyekkel Harding elnök elé terjesztette a megkegyelmezést.

Az igazságügyi miniszteriumban múlt héten összesen 206 olyan foglyoknak az ügyére törvényszerű megkegyelmezést, tárgyalásra megjelölték, akiket a karácsonyi kegyelmezés alá vontak. Közülük az egyik a hírhedt és kegyetlen bűnöző, Debs volt.

Kormánykörökben általános a vélemény, hogy az elnök a közönséges foglyoknak egyszerűen kegyelmet ad vagy megváltoztatja büntetésüket. De Debsnek megkülönböztetett és teljes kegyelmet fog adni. Debs volt a szociálisták elnöke, aki a 1920-dik évi választásokon, Harding elnök ellen fordult. Debs volt a meggyőződéses ellenfele az elnöknek, aki a választásokon, egészen más bánásmódot követelt az ő számára, mint a többi foglyoké.

Baj lehet a levéllel

A német kormány sajnálja, hogy a volt császár levél-nyilvánosságra hozták.

BERLIN, dec. 21. — Kormánykörökben éppen nem titkolják, hogy mennyire hibás eljárásnak tartják a németi pártoknak azt a taktikáját, hogy most hozták nyilvánosságra a levélzet, melyet a volt császár Hindenburg marsallal az elmúlt tavaszon folytatott a háború felelősségének kérdése körül. A reakciós újságok első felében hozták a levelek szövegét, a liberális vagy koalíciós újságok közül egyik sem foglalkozik a napi hírekkel, a napilapok pedig a napilapoknál is inkább a napi hírekkel foglalkoznak. A német kormány sajnálja, hogy a volt császár levél-nyilvánosságra hozták.

FELOSZLATTAK A PORTUGAL ORSZÁGGYŰLÉST.

LISZABON, dec. 21. — A portugál kormány valamennyi tagja által kiáltványt bocsátott ki, mely feloszlatja az országgyűlést az új általános választások megtartására január 8-ikát tűzte ki.

MI GARANTÁLJUK

Magyar pénzüldési megbízásait, melyek ma 1 óráig délután 1 óráig érkezők, a következő feltételekkel fogjuk elismerni: 1000 magyar korona \$ 1.70, 1000 osztrák korona \$ 0.65, 1000 csehslovák korona \$ 12.60, 1000 jugoszláv korona \$ 4.10, 1000 román lei \$ 8.40. New Yorki üzletfeleknek, kik személyesen jönnek irandánkba, a legjobb árfolyamot számítjuk, mely pillanatnyilag kapható. A költségekért.

HAJÓJEGYEK AZ ÖSSZES VONALAKRA.

Magyar-Amerikai Bankház S. DE VITA Állami Bankdepartement ellenőrzése alatt. 2105 First Ave., corner 108th St., Dept. B. New York. Vasárnap zárva van. \$2.50 koronás váltásbélyeg 100 darab \$2.00.

Apró szenzációk a magyar varieté s cirkusz világából.

A "SZABADSAG BUDAPESTI TUDÓSÍTÓJÁTÓL.

EGÉSEN különös levegője volt mindig a cirkusz világának. Már a színpad és a közönség között is ott van a mindent eltakaró hatalmas függöny, amely csak akkor szalad fel, ha az ügyelő a villamosgombot megnyomta és a rendező künn mindent elintézt. A kuliszok mögé azonban a beavatott szem mégis csak bepillanthat, de az artisták már idegenkedőbb emberek és úgyszólván mindig zárt társaságot alkottak.

Valamikor az orfeumok színpada és a cirkusz porondja igazán az egész világot jelentette. Egész különös nemzetközi terület volt, ahol minden nációnak helyet kaphatott és helyet is kapott. Azon a kis területen megszüntek azok a válaszfalak, amelyek a nemzetek közé emelkedtek. Talán így lenne most is, ha valami hatalmas nagyrus nem indítana háborút az egyes nemzetek ellen. Ez a hatalmas nagyrus pénz, a valuta.

A háború előtt a mi mulatóhelyeinkben találkoztak egymásnak az amerikai és angol artisták, sőt nem egyszer négerrel, vagy más exotikus vendéggel is találkozunk. Ennek most vége. Az amerikai artistáknak nem tudunk annyit fizetni, hogy egy idevaló kirándulásra kifizetődjön nekik. Az orfeumainkból eltűntek a külföldi számok, a színpadon legfeljebb német, vagy lengyel artistákkal találkozunk. Ha valami jó valutájú artista mégis idevándorol, az azt a régi összeköttetés, a szíve huzza ide, vagy pedig átutazóban a mi színházainkban is áldoz néhány estét. Mert valóban áldozatot hoz, ha rossz magyar valutában fizetett meg magát.

Ilyen viszonyok között nem lehet eszdelni, hogy a régi jó hírű Fővárosi Orfeum megszűnik. A régi tradíciók elenyésznek. A Fővárosi Orfeum nagyszerű épületére egy amerikai tette rá a kezét, operett-színházat akar belőle csinálni. Az orfeum-vállalkozók azonban eddigi pozíciójukat nem akarják feladni és más irányban kísérleteznek. Már alkusznak is egy körüti házra, amelyet orfeumi helyiséggé szeretnének átalakítani.

Egyesével az artisták világában sem minden esendős. Veleitlenül kezembe akadt az artisták házi eljárási szerkesztett lap, sok érdekességel telt meg belőle. Maguk között nem titkolóznak, egy pillanatra megengedik, hogy pongyolában lássuk meg a bukfenevet vető bohócot, aki a magánéletben bizony jó eszáladá, derek munkás, aki bizony nehezen keresi meg a kenyérét.

A hivatalos közlöny először a szerzői jog védelméért hadakozik. Kovács Andor három hasábon keresztül emlékszik meg arról, hogy ezen a téren végre rendet kell teremteni. "A nyilvános előadásra szánt művek, darabok, magánzámok. — mondja — még mindig Csáky szalmája szomorú szerepét töltik be, pedig már nálunk is törvényes rendelkezések írják körül és igyekeznek biztosítani a szerző-jog védelmét. Kiseb alkalmi társulatok teljesen jogtalanul játszák a darabokat, tréfákat, éneklők a dalokat és a kuplékat, ez iradalmi tolvajlás, mert elmulatóitják a szerzők szellemi termékeit, kenyeret keresnek ezzel az anyaggal anélkül, hogy ebből a szerzőnek, akinek ez kenyérkeresete, a legkisebb anyagi és erkölcsi haszna is lenne. Megváltoztatják az előadott eredeti címét, sőt a szerző nevét is elhallgatják, gyakran álnévek, vagy a saját nevéik alatt adják elő a színpadi termékeket, tehát minden vonalban kifosztják és töntreviszik azt az író, azt az embert, akinek ez a műve, létfenntartásuk alapja. Csodálatos és elszomorító dolog, hogy ezt sokan nem akarják megérteni."

Igy szópukodnak és amikor nemcsak harcol az írók érdekében, hanem is gondolna az ember arra, hogy saját portáján is elég baj van, még ott sem szűnt meg a háború. Egy másik cikknek egy felszólítás a címe. Nem kevesebbet kíván, mint szeressük egymást! Aztán teleplezi, hogy az artisták egymás között osztályokat állítanak.

Királylány esküvője

Mary hercegnő valószínűleg február végén esküszik Westminsterben.

LONDON, dec. 21. — A legmegbízhatóbb forrásból vett hírek szerint Mary hercegnőnek, a király lányának az esküvője Lascelles viscounttal a Westminster apátságban fog lefolyni, még pedig valamikor február húszadikáig és április elsőjéig.

Polgáryasok e hírről sokat szörnyűségeket hallgatnak. Sirint Eltham grófja, az angol királyné unokatestvéje eljegyzte Dorothy Hastingset. A völgyény 1895 októberében született. Az édes apja a cambridgei márk.

22. ÁRNYALATU HAJFONAT VÁRJA A BOBBING VÉGÉT.

NEW YORK, dec. 21. — A "nyitott" haj divatjának lejárata sejtették a gondos jövőbelátók. A jövő hajváltás szenzációja 22 árnyalatban készült hajfonatból áll, melyről az American Ladies Hair Dressers Association szives már előre gondoskodni.

fel. "Hivatalos helyiségünk kávésa — írja — arról panaszkodik, hogy nem bírja elhelyezni a kollégákat a kávéházunkban, mert nem tud mindenkinek külön asztalt, vagy éppen külön szobát adni, pedig mind egyik azzal áll elő, hogy én ezzel, vagy ezekkel nem ülök egy helyen, egy asztalnál. Ne bántuk egymást! Ne válasszon el bennünket egy elmutt szerződés, gázi árny, hiszen, ha valaki első számnak is áll másorra, azért ő a legnagyobb értékű kolléga lehet. Az sem utóközpont, hogy valaki hol keresi meg a kenyérét, csak az a fontos, hogy tisztességes ember legyen."

Ez kicsinyes dolognak látszik, pedig az artisták választmányi ülése is foglalkozott a botrányral. Beidéztek a kávést, aki, — mint a jegyzőkönyv mondja, — rögtön előadta, hogy az artisták egy része azért nem akar jönni a helyiségre, mert későbbiekkel együtt nem lehetnek egy teremben.

Azután egy kis pikáns hír következik. Ehhez kommentár sem kell, maga a hír mindennél többet beszél, a pár sor éle az artistánok ellen van kihagyva, akik nem fogadják el a szerződést. "Megállapítást nyert, hogy egy egész esomó artistanót nem fogad el a szerződést, van köztük olyan is, aki pontosan fizeti a tagdíjat, van olyan is, aki tagdíjat nem fizet. A vezetősek ezeket a néket összeírta és kérdőre fogja vonni őket, hogy miért nem fogadják el a szerződést. Az Artistagyűléslet igazolványa csak arra való, hogy azzal olyan artistanókat igazolják magukat, akik tényleg működnek és semmiestre sem szolgálnak olyan nők igazolására, akik már nincsenek ezen a pályán és másból élnek."

A nyomor itt is kopogtat. Az artisták kimondták, hogy egy szerződésnél több senkinek sem lehet. Erről ezt adják indult. "A szerződésnélküli artisták felkérésnek, hogy az egyesületi irodában jelentkezzenek nyilatkozni céljából. Az engedélyesek kötelesek elsősorban a nyilvánított szerződésnélküli artistákból másorait összeállítani. Azok az engedélyesek, akik ezt nem tartják be, nem vezethetnek többé társulatot, s ilyen célra nem fognak engedélyt kapni."

Az egyik jegyzőkönyv meg azt is tudatja, hogy Somlyóy Ferdinándnak bejelentette kilépését, mert a pályán nem tudott megélni és más megélhetés után nézett. Gruics nevű artista közbenjárására kérte meg a választmányt, hogy Talotta cirkuszigazgató fizessen neki fájdalomdíjat, mert nála roncsolta össze a kezét. Ki tudja mi rejlik e mögött a kis hír mögött?

Az csak természetes, hogy az artisták külön gyűlésben tiltakoztak a Fővárosi Orfeum átalakítása ellen, sokkal érdekesebb azonban az, hogy Ó-Romániában valami baj lehet. Az egyik jegyzőkönyvben min-össze ennyi olvasható: "Hegyi Izó" átiratot intézett a választmányhoz, a magyar artistanók viselkedéséről Ó-Romániában. Sándor alelnök indítványozta, hogy amíg ez a rendelet fennáll, Ó-Romániába nem szerződhetik egy tag sem, ha ennek dacára leszerződnek valaki, megvonatik tőle a tagság. Szentiványi indítványozta, hogy tegyük magunkéva az ügyet és értesítsük az igazgatót, hogy nem kap több "magyar tagot".

Egy másik hír pedig ennyit árul el: "A bajok csak Ó-Romániáról szólnak. Erdélyben ilyen rendszabályok nincsenek és nagyon természetes, hogy Nagyváradon, Kolozsváron és más városokban tagjaink működhetnek."

Az utolsó oldal a varieté és cirkuszok címjegyzéke. Bizony ezen a téren is nagyon elszegényedtünk. Eszerint Budapesten három varieté, tíz ének és táncelőadás és három cirkusz van. A vidéken tizenhat cirkusz működik. Nem is olyan régen még jobban lehetett mulatni Magyarországon és az artistáknak is jobb kedvük volt.

Paizs ödön.

ELLENTMONDÓ HÍREK A LISZABONI ZAVARGÁSRÓL.

MADRID, dec. 21. — Magasrangú yasuti tisztviselők, akik hétfőn este hagyták el Lisabont mondják, hogy eltávozásukig semmi rendkívüli esemény nem történt Portugáliában. Felette puskaporos volt ugyan a közhangulat a fővárosban, de nem volt harc vagy egyéb forradalmi kitörés. Az itteni portugál követség sem kapott hírt újabb forradalomról.

FELMENTETTÉK A HITVEGYILKOSSÁG VADJÁ ALÓL.

MONTRÖSE, Va., dec. 21. — Roger D. Eastlake volt tengerész kapitány ellen az volt a vád, hogy meggyilkolta a feleségét otthonukban, Colonia Beach, Va. szeptember 30-án. Az esküdték alig 47 perces tanácskozás után nem bűnösnek mondták ki.

NEGY REPÜLŐGÉP HANGAR, EGY GÉP, TŰZ MARTALÉKA

NEWPORT NEWS, Va., dec. 21. — Négy nagy fából készült hangár épült le ma reggel a Langley repülőtér. A két meghaladják a 200,000 dollárt. A tús órák még nem állapították meg, de folyik a vizsgálat. Elpusztult egy Martin-féle bombavető és az állomás nagy értékű szerzőmunkálatok.

A francia álláspont a tengeren

Briand miniszterelnök érdekes nyilatkozata egy lap-tudósító előtt.

A VÉDELMI FEGYVERKEZÉS

A kisebb hadihajók a gyengék és védtelenek fegyverei. LONDON, dec. 21. — Briand francia miniszterelnök Franciaországnak a tengeri fegyverkezés kérdésében elfoglalt álláspontjára vonatkozóan tegnap a Carlton szállodában levő lakásán érdekes intervjút adott egy amerikai tudósítónak.

Az interjú során a francia miniszterelnök mindenképp kijelentette azt, hogy Franciaországnak minden körülmények között ragaszkodnia kell megfelelő tengeri haderőhöz. A Washingtonban előterjesztett követeléseknek főidoka az volt, hogy Németország és Oroszország viszonylagos erejét megállapítani a jelen pillanatban nem lehet. Majd így folytatta: "Franciaország soha sem akart utjabart állani annak, hogy a nagy csatahajóknak a számát alaposan lecsökkentsék. Azonban Franciaországnak a dreadnaughtokkal és a superdreadnaughtokkal szemben elfoglalt álláspontját semmi esetre sem szabad olyképen megváltoztatni, mintha az egyben a cirkálókra, torpedóvadászokra és általában a könnyebb hadihajókra is vonatkoznék."

"A nagy csatahajóknak a kérdés az Egyesült Államok, Anglia és Japán már elintézték egymás között. Ebben a kérdésben a félreértés teljesen lehetetlen. A washingtoni konferenciát azért hívták össze, hogy a nagy csatahajók, a támadás eszközei tekintetében létesüljön a megállapodás, azonban a könnyebb hadihajók, a védelemnek emez eszközei, a szegény és a gyenge országok szükséges fegyverei."

"Franciaország partjai három tenger mossa és ezért védelmi hadihajókra feltétlenül szüksége is van. Franciaországnak ez irányban megvédése minden egyes hatalomnak egyképen az érdeke. A fenyegető kérdés ugyanis az, hogy mit fog majd csinálni a közeljövő Németországa és Oroszországa?"

"Németországnak a békeszerződés értelmében nincsen joga ahhoz, hogy nagyobb csatahajókat építtessen, azonban megengednek neki bizonyos számú kisebb hadihajónak a megépítését."

A miniszterelnök nem nyilatkozott bővebben Oroszország jövő tengeri hadereje felől, azonban jelezte azt, hogy ez irányban sem érzi magát Franciaországnak egészen biztonságban. Ellenben határozottan kijelentette azt, hogy Franciaországnak még csak nem is álmodik arról, hogy Angliával keveredjen bajba, de különösen a tengereken. Az angolországi sajtó meglehetősen keserűen foglalkozik a francia állásfoglalással és egyes lapok kerekén azt a véleményüket fejezik ki, hogy Franciaország nem hajlandó Európá közgazdasági talpraállításában segítséget nyújtani.

A BEKE KORSZAKA. A béke korszakát éljük most. Angolország és Franciaország között is ki-fátásban van a béke, a nagy hatalomok Washingtonban kötött meggyezésére bízottja a esendes tengeren a békét és a tengeri had-erő leszállítását, miért nem köt tehát állandó békét gyomrával? Ha kikötjük beleit és renben tartja azokat a Triner's Rittter Wine használatával, nem lesz több baja a gyomrával, nagyon jól fogja magát érezni telve munkakedvvel. Mr. John Skirka írja Wilber, Nebr.-ből december 3-iki leleveltel: "En hiszek a Triner's Bitter Wine-ban. Minden próbát kiáll." Mr. Joseph C. Biehn írja Tulsa, Sask.-ból, november 28-án: "Örömmel mondhatom, hogy soha sem leszek a Triner's Bitter Wine nélkül." Gyógyászati és gyógyszer kereskedője most bőségesen el van látva a Triner-féle szerekekkel. Ha meg akarja kapni a gyönyörű Triner's falli papírtár 1922-re, melynek címe "Az Út-irók", küldjön be 10 centet a szállítási költségek fedezésére. Cím: Joseph Triner Company, 1333-45 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Felújítja az erőt

Ahol szükség van súlyos betegség után erősítő szere, a

Scott's Emulsion

rendszerezten használva megújult erőt és ellenálló-képességet jelent. Scott & Bowne, Bloomfield, N. J. NALUNK KÉSZÜL TOVÁBBA A KI-MOIDS (Tabletták és poralakban) Rossz emésztés ellen.

Nagy időket élünk

A világtörténelmi eseményeknek mi csak szemlélői vagyunk csupán. — de mit szólnának az odát levő rokonaink, barátaink és ismerőseink, akik bizony itélőképesebbek, amit mi csak innen, a messze távoliól figyelünk meg? Mi boldogok lehetünk és könnyű szerrel letehetünk annyiból nyugtatunk nekik vigaszt, hogy rövid időközben pénzt küldünk nekik, melyet ők szeretnének és ragaszkodnak jeliük.

Bankházmunkáinkkal áll bármilyen rendelkezésére, aki akár sűrűn, akár ritkán, uton akar pénzt átírdelni barátok, hozzátartozói, kintosait, pénzbevitelt és költségekültyűkben ugyanancs bizalommal fordulhat hozzánk.

Minden levél, pénz és megbízás erre a címre küldendő: Ruttkay Jenő Bankház, 106 AVENUE B, NEW YORK, N. Y.

BANKÖSSZEKÖTTETÉSEK.

A Magyar Államkassza Hitelbankja a Magyar Lezártított és Pénzváltó Bankja az Angol-Magyar Bankja, a Wiener Bankverein Magyarországi Fióktelepe és a legkényelmesebb bankok Európa minden városában. kcs-411

Uj évi távirati pénzküldés

MAGYARORSZAGRA, JUGOSZLAVIABA, CSEHOSZLOVAKIABA, ROMANIABA (csak postai uton)

A táviratilag küldött összegeket még

Uj év előtt

kifizetik bármely városban vagy községben. A táviratilag küldött összegeket éppen olyan szavatosságot vállalok, mint a postán küldött összegeket. A kábeli pénzküldés díja 2 dollár 50 cent, semmi külön költség a küldöt nem terheli és az összeget minden levonás nélkül kapja meg a címzett.

Kézpénzdollárok kifizetése

MAGYARORSZAGON ÉS JUGOSZLAVIABAN. HAJÓJEGYEK AZ ÖSSZES VONALAKRA. BETÉTEK UTÁN 4% KAMAT.

Kiss Emil bankár

133 Second Avenue, New York City

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank kizárólagos képviselője. A Magyar Kir. Államvasutak Menetjegyjárodája kizárólagos képviselője.

m. n. áll.

Karácsonyi Pénzküldeménye

BAUCA COMMERCIALE ITALIANA AGENCY OF NEW YORK NEW YORK.

MAGYAR-OLASZ BANK

fiókjai: MISKOLC, BUDAPEST, SZOMBATHELY, NYIRÉNY, SZÉKESFEHÉRVÁR, ERDELY, MAROSVÁROSY, TRENSEVA. DOLLÁRUTALÁSOK sürgöny, vagy posta útján a legelőcsöbhan. PÉNZKÜLDÉMEK egy magyar, mint más európai pénztárban a legjobb napi árfolyam mellett. Mielőtt pénzt küldene, érdeklődjön magyar osztályunknál az árák és a díjazás iránt levelel vagy telefonon. Telefon: John 1000, Extension 88. Nyitva reggel 9.30-tól délután 4.30-ig. Szombaton este 7-ig. kcs-411

PÉNZKÜLDÉS

Magyarországba és a megszállott területeire, sürgöny vagy posta útján, a legelőcsöbhan napi árfolyam szerint továbbítjuk. Kiszághozási díjakkal és bevándorlási nyilatkozatokat szakszereken elkészítjük. Hajójegyeket, az összes vonalokra, a társaság eredeti áráin. Dollárbetéteket elfogadunk, amely után kamatot fizetünk. Mokray Testvérek Bankháza, állami felügyelet alatt áll. Forduljon bizalommal hozzánk.

MOKRAY TESTVÉREK BANKHÁZA

150 Second Street, Passaic, N. J.

MAGYAR KIR. POSTA

HOGY BIZTOSAN ÉS GYORSAN hajtson válassz ottíronról, küldje a választás szükséges postabélyegeket rokonainak Magyarországra és egyetemesen kímélje meg őket a bélyegköltségekért. Egy 2.50 koronás bélyeg ára \$0.03 50 2.50 koronás bélyeg ára \$1.10 100 2.50 koronás bélyeg ára \$2.00 Kedvezményes árak nagyobb mennyiségűekért. Magyar Amerikai Bankház S. DE VITA 2105 First Avenue, New York City corner 108 St.

2.50 KORONA 2.50

MAGYAROK AMERIKÁBAN

YOUNGSTOWNI HIREK.

Közi: Mihók Sándor, 336 West Federal Street, Youngstown, O.

SZÖVETSEGI GYÜLÉS.

A bridgeparti szövetség helyi osztálya tisztviselőket választott.

YOUNGSTOWN, O. — A Bridgepart.

Conn.-ban székelő Amerikai Magyar Segélyező Szövetség youngstowni 16. számú osztálya az elmúlt vasárnap tisztújító gyűlést tartott, a következő eredményel: Elnök D. Varga János, pénztárnok és ügykezelő: id. Vaskó Ferenc, jegyző: Tóth József, ellenőr Jambrik István, beteg Gál Lajos.

Az osztály elhatározta, hogy ezután minden hónap harmadik vasárnapján délután 2 órai kezdettel rendszeres havigyűlést tart a ref. iskolában.

Az osztálynak 59 tagja van. Mint új tagok: Mihók Sándor és Tausz Gyula csatlakoztak, a kiket fel is vettek. Az osztály a közeljövőben nagyobb szabású tagszerzési mozgalmat indít és mint értesülünk Valkó János a szövetség titkára nemcsak ideérkezik és ugyanevetet vándorgyűlés keretében fogja megismertetni az érdeklődőkkel a szövetség működését és kiváló fizetőképességét.

Addig is szívesen szolgálnak felvilágosítással id. Vaskó Ferenc, ügykezelő, akit a 1211 St. Clair Avenue, dr. utcájában, megtalálhatunk az érdeklődők.

KARÁCSONYI ISTENTISZTELEK SORRENDJE.

Szent István róm. kath. egyház.

YOUNGSTOWN, O. — Dec. 24-én: szombaton reggel 8 órakor Vigília mise, utána gyónatás. Ezen a napot böjt van.

Dec. 25-én: vasárnap. Karácsony, azaz az Ur Jézus születésének ünnepe, amely napon minden templomban három misét mondhat minden pap. A Szent István templomban az első szent mise lesz éjjelkor, a második 9 órakor, a harmadik fél 11 órakor szentség kitétele és prédikációval.

Dec. 26-án: hétfőn. Reggel 9 órakor, a mely előtt gyónni is lehet. Karácsony első napján nincs gyónatás.

A református egyházban.

Dec. 24-én, szombat este 7 órakor előkészítő könyörgés és az iskolás gyermekek karácsonya ünnepe.

Dec. 25-én d. e. 10 órakor ünnepi istentisztelet az urvacsora kíséretével. D. u. fél 4-kor Nilesban istentisztelet szintén a szent jegyek kíséretével s este fél 8-kor hálaadó könyörgés.

Ünnep másnapján ünnepet bezáró istentisztelet a rendezés idejében.

MOST VAGY SOHA

Ilyen alkalma nem volt, mint most a mi

KARÁCSONYI Kiárusításunkon

mert beszerzési áron alól kaphat nálunk:

- TELI-KABATOKAT,
  - RUHÁKAT, KALAPOKAT,
  - RUHANEMUEKET,
  - INGEKET, NYAKKENDŐKET,
  - HARISNYAAKT,
  - KEZTYUKET, SAPKAKAT,
- Magyarok vagyunk, magyarul beszélünk.

Jőjjön be, mielőtt a készletünk elfogy. Ha egyszer vász, akkor állandó vevőnk marad, mert meggyőződük arról, hogy mi csakis az igazat hirdetjük.

Pontos címünk: **ROGERS'** 321 West Federal St. Youngstown, O. A Szabadság irodájának közelében.

EGYHÁZI HIREK.

KARÁCSONYI ÜNNEPEK SORRENDJE.

BEAVER FALLS-NEW BRIGHTON, Pa. — A Beaver Falls-Newton Brighton és környéke róm. és gör. kath. magyar hitközségben a karácsonyi ünnepek sorrendje: Karácsony napján d. u. 7 órakor Litánia és gyónatás. Hétfőn, dec. 26-án d. e. 10 órakor szent mise és prédikáció magyar karácsonyi énekekkel a polgár templomban.

URVACSORAOSZTÁS AZ ARVAHÁZBAN.

A Ligonier környékén lakó ref. és ág. ev. testvéreknek szíves tudomására adom, hogy karácsony első napján reggel 11 órakor az Arvaházban urvacsoraosztással egybekötött istentisztelet lesz.

D. u. 3 órakor pedig karácsonyi ünnepély. Nem sokan vannak ezen a vidéken testvéreink, de a kik ott laknak, használják fel az alkalmat. Atyafiságok szeretettel Kálásy Sándor árvaanya.

A PITTSBURGHI REF. EGYHÁZ HIREI.

A karácsonyi istentiszteletek.

Pénteken este fél 8 órakor Rankinban istentisztelet, szombaton fél 8 órakor Pittsburgban karácsonya ünnepély. A gyermekek egész serege gyűjtött a karácsonyára az utolsó hetekben s a gyűjtés szép eredménye lehetővé teszi, hogy gyönyörű szép karácsonyfát állítsanak fel számukra. Mint más kor is, a gyermekek ajándékokat fognak kapni. Több teljesen új, remekes karácsonyi éneket fogunk a gyermekek elékelni.

Vasárnap, karácsony első napján reggel fél 9 órakor Rankinban urvacsoraosztás, 11 órakor Pittsburgban ünnepi istentisztelet és urvacsoraosztás, amelyhez a jegyeket Pallagi Jánosra traverzinkinál is ajánlotta meg. Vasárnap délután nem lesz istentisztelet, hétfőn délelőtt 11 órakor ünnepet bezáró istentisztelet.

Az ifjúság mulatsága.

Karácsony másodnapján este az egyház kebelében működő Ifjúsági Egyesület nagyszabású mulatságot tart a Scotch Bottomban levő Marquette Hallban. A bál utáni nagy érdeklődés sejteti engedi, hogy mint az ifjúság minden egyéb vállalkozása, ez is fényes sikerrel fog végződni.

FIGYELMEZTETÉS.

ST. LOUIS, Mo. — Felhívjuk a környékbeli magyarság figyelmét, hogy egy magát Nagy Istvánnak nevező egyén, különféle hazugságokkal spárkokat megzsalolni előfizetőket. Nagy István sem a Szabadsággal, sem Nussbaumer ur st. louis-i képviselővel semmiféle összeköttetésben nem áll.

LEVELE VAN A SZÜLÖHÁZBÓL.

Sander Joe Cleveland. Félado Kálmár Gyula Borsfa.

Abonyi Mária Cleveland, O. félado Miller János Budapest.

DARAGÓ TESTVÉREK

Akron legrégibb és leismertebb Magyar Hentes és Butcher Üzlete. Ajánlja a tisztelt magyarságnak legkínáltabb minőségű husokat és hazai módra készült kolbászt. — Mindig kapható nagy választékban.

Kolbásznak valós belek, fontja \$1.25

Nyárba bel, hurkának, fontja 25 cent

Diszno gyomor darabja 25 cent

Minden rendelés postán díjmentesen hához szállítva.

DARAGÓ TESTVÉREK

111 East South Street, Akron, Ohio

Bell Phone Portage 891 c-411

Figyelem Magyarok

Akar segíteni nyomorgó hozzátartozóin?

Küldjön pénzt nekik Karácsonyra!

Nem kívánja látni szüleit, gyermekeit, feleségét, testvérét?

Hozassa ki őket s küldjön nekik hajójegyet!

Akarja, hogy biztos helyen 4% kamatot hozzon a megtakarított pénzé?

Helyezze el nálunk!

Hogy hová, kihez forduljon mindezekért?

A Central Savings & Trust Company-hoz

Akron és környéke legnagyobb bankjához

CORNER MAIN & MILL, AKRON, O.

Ezuton kívánunk Boldog Karácsonyi ünnepeket és szerencsés Újévet tisztelt ügyfeleinknek

LOUIS E. PALFFY, az idegen osztály vezetője.

Megérdemli a sorsát az, akinek nem ér meg az egészsége

1 dollár 10 centet, mert csak ennyibe kerül a világhírű

Szent Erzsébet TUDÓBALZSAM

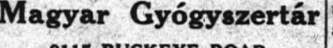
a legjobb szer

KÖHÖGÉS, FULLADÁS, NEHEZ LÉLEGZÉS, REKEDTSÉG ellen.

Miért nem próbálja meg? Kizárólagosan csakis e címen kaphat valót!

Szent Erzsébet Első Magyar Gyógyszertár

9115 BUCKEYE ROAD CLEVELAND, O.

FELHÍVÁS

az Abaujmegeiekhez, de különösen a Garadna és vidékéről kivándorolt magyarokhoz.

Kemény György, az öreg Dongó 25 éves iról jubileumára kiadandó Albumban minden magyar ember nevének benne kell lennie. Felkérem az összes földieit az öszülőkötőnek, hogy címüket velem minél előbb közöljék szíveskedjenek.

Tisztelettel: Dr. MAJOROS JÁNOS, a Nagybizottság titkára, 8815 Buckeye Rd., Cleveland, O. (áll.)

Bucszúzó.

Plaskó Ferenc, Calumet, Pa.-i köztisztviselőben álló honfitársunk e hó 10-ikén ment családjával együtt vissza, rég nem látott szülőhazájába, a Rotterdam hajóval.

Mintán az idő rövidsége miatt nem bucsuzhatott el mindenkitől, ez uton mond tehát Isten Hozzádot, mindenkinek, egyleteinek, rokonai és jóbarátainak. 299

Keresztelő.

Szabó Károly, Szabolcs megye Págy községből és neje, született Sebők Verona tiszászárványi illetőségű, Caledoniai honfitársaink nyolcadik gyermekét keresztelték meg a Caledoniai Presbyterian templomban, Elemér Sándor névre. Ez a hatodik fiú gyermek a családban.

Keresztszülők Vaskó András, Zemplénmegyei honfitársaink honfitársunk és neje, Spisák Erzsébet, Caledoniai lakosok. 299

HOMESTEAD, PA.

Karácsony másodnapján, December 27-én, hétfőn.

EGYHÁZI MULATSÁG

Homesteadban a Turner Hallban. A legszebb karácsonyi másodnap magyar mulatság Monongahela völgyében. 293 99

Chicago és környéke.

Chicago irodák: 552 WEST NORTH AVENUE HANNOVER BUILDING, ROOM 210. Telefon: Diversey 4670.

Közi: LÁSZLÓ H. LEÓ, A SZABADSÁG CHICAGOI IRODAVEZETŐJE. Megbízott: Takács István.

Branch Office: 552 WEST NORTH AVENUE HANNOVER BUILDING, ROOM 210. Telephone: Diversey 4670.

CHICAGOI WEST SIDEI REF. EGYHÁZ HIREI.

Lelkész Boros Jenő.

Istentiszteletek.

Karácsony első napján, vasárnap délután fél három órakor urvacsoraosztással egybekötött istentisztelet s utána a négyzet és vasárnapi iskola karácsonya ünnepélye, másodnapján reggel 10 órakor istentisztelet, melyeken az énekek is közreműködik. Chicago nagy számú reformátusát szeretettel hívja meg az egyházhoz legközelebb. A távol lakók szíveskedjenek az Oak Park elevated traint venni és a 44-ik utcánál a Kostner állomáson leszállni, honnan egy fél óra múlva van a templom.

Sürgönyi Pénzküldést

Magyarország bármely részére

3-4 nap alatt fizetünk ki.

posta útján körülbelül 3 és fél hét alatt.

Most küldjön pénzt hozzátartozóinak, mert a Korona elcsúsz

Ha valakit ki akar fogadni, forduljon hozzánk bizalommal, mert mi elintézzük az összes teendőket.

Jugoszláviai külleményeket saját irodánk útján fizetjük ki, a leggyorsabban és legpontosabban.

HAJÓJEGYEK

az összes vonalakra. Irjon, vagy jőjjön személyesen alant címre:

J. Herzog & Co.

534 W. North Ave., Chicago, Ill.

Telefon Diversey 5428. c-411

Hajójegyek Európába és onnan ide a legolcsóbban

Saját érdekében Figyelmeztetjük,

hogy pénzt csak MEGBIZHATÓ BANK által küldjön.

Tizennyolc éve fennálló Banküzletünk

megbízhatóságáról a Chicago és környékén lakó magyarság meggyőződött, miért is ajánljuk, hogy ha pénzt akar küldeni Magyarországra, Románia, Jugoszlávia, Csehszlovákia területeire sürgőnyileg, a vagy postán koronában vagy dollárokban, forduljon bizalommal hozzánk.

FEKETE és FIA

1957 W. GRAND AVE., CHICAGO, ILL.

Telefon: SEELEY 3968.

FIOK-ÜZLET.

FEKETE ÉS KASSAY

9328 COTTAGE GROVE AVE.

Member of Foreign Exchange Dealers Association of Illinois.

Pénzküldemények, évi \$2.50-ért bérlelhetők.

Jó hír az óhazából

HÁZIASSZONYOKAT, AGGLEGENYEKET nagyon érdekli hírt közölhetünk az alábbi cikkeket, melyek most érkeztek Magyarországból, amellyel, kitűnő hírek, sok idő- és munkamegtakarítást jelentenek. Ha hírtelen vendég érkezik vagy más okból nincs sok idő a főzésre, egy-két doboz az alábbi ételből, egyszerűen főmelegítve, kitűnő, hazai zamattal, magyaros ébédet vagy vacsorát ad. Nézze át ezt a listát és rendeljen belőle, ami legjobban szeret. Egy próba meg fogja győzni, hogy ilyen jól meg nem evett Amerikában.

HEGYESI JÓZSEF ÉS TÁRSA BUDAPESTI GYÁRÁBÓL:

Libamáj pástétom, 1 fontos doboz \$1.75, íjli. .... \$1, negyed 9-80

Libamáj pástétom, libaszirtal íjli, 2 fontos doboz 1.00

Libamáj pástétom, 10 deks doboz 2.50

Nyulomb, pácolva, 2 fontos doboz 2.00

Meszykómpó, csirizott, 1 kilós doboz 1.20

Nyulópástétom, negyedfontos doboz 1.20

Catirkepárikák, 1 fontos doboz 1.20

WEISS MANFRÉD CSEPELI GYÁRÁBÓL:

Igazi Magyar Gulács, 6 fontos doboz \$1.25

Pulyka, rizzsel vagy sóld boróval, 1 fontos doboz 2.50

Meggy, egészben, rétegek valós, 5 kilós doboz 2.50

Meszykómpó, csirizott, 1 kilós doboz 1.20

Caesarsnye, málna, földi éper és ribizli lekvár (jam), díszes dobozban, csavarfedővel, 1 fontos doboz 1.00

Paradicsom pörp, hazai zamattal, 1 kiló. .... 60c, 5 kiló. 2.25

A M. K. FÖLDMIVELÉSI MINISZTERUMTÓL: Édes-nemes paprika, fontja 75

A postai szállítást mi fizetjük. Rendeléssel együtt kérjük a rendelt áru értékét Money Orderben beküldeni.

HUNGARIAN IMPORTERS

657 West Lake St., Chicago, Ill. 299 304

Közgyűlés.

Az évi tisztújító egyházi közgyűlés dec. 11-én folyt le, melyre váratlanul hozzánk érkezett vendégül Rev. D. A. Souders, az amerikai ref. egyháznak missioi szuprintendense, ki nagy örömmel vette tudomásul az egyház tisztviselőinek évi jelentését, melyekből kitűnt, hogy a múlt év nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is az előhaladás esztendeje volt. A templom és lelkesültek teljesen adóságmentes s az egyház pénztári maradványa \$502.12. Új tisztviselői választottak 1922. évre: Botos Pál gondnok, K. Igyártó Pál aligondnok, Szabó Károly pénztárnok, Mártha Ferenc jegyző, id. Igyártó Pál, Pécs Sámuel, Csikai Bálint, Kovács Gusztáv, Erdős Imre, Igyártó József, Kovács Bertalan, ifj. Igyártó Pál, Mártha Lajos presbiter, Pikolez József egyházi. A gyűlés nagy lelkesedéssel s egyhangú határozattal kimondotta, hogy az egyház az Amerikai Ref. Egyházhoz csatlakozik s a holland missiótól az elbocsátást kikéri. Az új tisztviselők január 8-án teszik le az esküt.

ELŐLEGES JELENTÉS.

A CHICAGO ÉS KÖRNYÉKE ELSŐ MAGYAR TARSALGO ÉS BETEGSEGELYZŐ EGYLET

1922 január hó 21-ikén, szombaton este, 8 órai kezdettel

a Plaza Hallban,

azelőtt North Ave. Auditorium, 343 W. North Ave., a Sedgwick St. sarkán

30 éves fennállásának alkalmából nagyszabású

TANCMULTSÁGOT

rendez, melyre önt és becses családját és ismerőseit tisztelettel meghívja a rendezéshez.

A zenét Bialko híres zenekara szolgáltatja.

Kitűnő, magyaros ételkről és hűsítő italokról gondoskodunk.

Belépti jegy 55 cent, háborús adóval együtt.

Minden jegy érvényes egy értékes tárgy kisorsolására. 299

Közgyűzői iratokat mi szakszerűen elkészítünk.

Meghívó!

A CHICAGOI MAGYAR ATHLETIKAI EGYESÜLET

1921 december hó 31-ikén, szombaton este

343 W. NORTH AVE., A SEDGWICK ST. SARKÁN Cotillionnal egybekötött

Szilveszter Estélyt

rendez, melyre önt és b. családját tisztelettel meghívja

A RENDEZŐSÉG.

A zenét Kovács jó hírnevű zenekara szolgáltatja.

BELEPTI JEGY 50 CENT. 299 304

Immigrant State Bank

343 W. NORTH AVENUE, CHICAGO, ILL. (Sedgwick Street sarkán)

Chicago és környékbeli magyarok Első Állami Bankja

TAKAREKBETÉTEK után 3% kamatot fizetünk és a betéteket a kamatokkal együtt a betéve kivánságára bármikor minden felmondás nélkül visszafizetjük.

PENKZÜLDÉS a világ minden részébe a legolcsóbb napi árfolyam mellett. Minden kifizetést a címzett sajtókezelő aláírta eredeti nyugtával igazolunk.

HAJÓJEGYEK az összes vonalakra a hajóutársulatok eredeti árain. Utlevélről és konzuli láttautózkodásokról, valamint podgyászról gondoskodunk.

BIZTONSÁGI páncélfiókok (Boxok) okmányait és értékpapírjait megőrzésre 3 dollárért bérlelhetők egy évre.

KÖZJEGYZŐI okiratok szakszerű elintézése, beutazási engedélyek, stb.

ÉRTÉKPAPÍROK vétel és eladása.

KÖLCSÖNKET adunk első bétáblázásra.

Minden ügyével forduljon bizalommal állami bankunkhoz. c-411

L. KAUFMANN & CO. STATE BANK

114 N. LA SALLE STREET, CHICAGO, ILL.

NYITVA VANOK A FÉL ÉS HÉT ÓRAKOR, ÉS A SZOMBATON ESTE 8 ÓRAIG.

UTLEVELEK, óhazai ügyek, okiratok elintézése.

DOLLÁRKIFIZETÉSEK postán és kábel útján.

HADIKÖLCSÖN PÁPÍROKAT: amerikai Liberty Bondokat, Magyar, Jugoszláv s Csehszlovákot veszünk és eladunk.

PENKZÜLDÉS a világ minden részébe a legolcsóbb napi árfolyam mellett.

HAJÓJEGYEK minden vonalra.

TAKAREKBETÉTEK 3% kamatozásra. — Visszafizetés bármikor, felmondás nélkül.

A CHICAGOI MAGYAROK KÖZPONTI BANKJA. Forduljon hozzánk bizalommal.

Boldog ünnepeket

akar szerezni óhazai rokonainak és barátainak? Küldjön nekik néhány dollárt a

FULLERTON STATE BANK

CHICAGO, ILL.

által: Pénzküldeményeket bárhová a leggyorsabban és legolcsóbb árak mellett átutalunk.

Kedden és szombaton este 9 óráig nyitva. Cim:

MI UJSÁG A SZÜLŐFÖLDÖN?

MAGYAR TULÓSTÍPUSOK

BUDAPESTI JELENTÉSEK

HONIAZI UJSÁGOK

HOGYAN ÜNNEPELTE PEDLOW KAPITÁNY HÁLAADÁS NAPJÁT.

"Thanksgiving-day" Budapesten. — A hálaadás napja. — Ünnepszeg az Augusztusban. — Szerenád Pedlow kapitánynak.

November utolsó csütörtök-e minden évben nagy ünnepe az amerikaiaknak. Hálaadó napjuk ez azért a sok jóért, amit az éven át Isten kegyelméből élveztek. A bekéért, a konszolidált viszonyokért, a rendes keretektől, szóval a jó Isten különféle áldásait, melyekben ma bizony nem minden nemzetnek van része. Ezen a napon minden amerikai, — aki csak tehett, — pulykát eszik "cran-berry" mártással. Hogy az örömmel, a mi szegényeink között se muljék el nyomtalanul, erről Pedlow kapitány jóvoltából még az Augusztus barakkokban is gondoskodtak, hol a telep vezetője: Miss Johanna Amster finom babakelengyékkel osztott ki a szegény anyáknak s thanksgiving-day-t így a legemesebb és legszebb értelemben ünnepezték meg.

De nem csak Pedlow kapitány gondolt a gyermekekre, hanem a gyermekek is hasonló szeretettel gondoltak reá a mai napon.

A szerenád.

Hogy valaki férfi léte szerenádát kapjon, ahhoz legalább olyan népszerűnek kell lenni, mint Pedlow kapitány. Gyermekek, apátlan árvák adták a szerenádát, a mellyel kedveskedni akartak a kitünő amerikai kapitánynak az Egyesült Államok örömnépe alkalmából.

A negyven apró, toprongyos kispesti hádiarva réveteg tekintettel állt meg a Dunapalota halljában. Mintha valami mesebeli várkastélyba tévedtek volna, ugy csodálkoztak az aranyos, csillogó termén. Vátszó kis cipőkkel boldogan topogtak a sáppéld szőnyegen, néhány pillanat alatt kárpotolni akarták magukat mindazért, amit az élet fölük megtagadt. A fiúcskák félösen összebujva vártak a jelle, hogy a zeneszámokat megkezdhessek, közben felbukkant Pedlow kapitány örökké mosolygó ezüstös feje.

— Eljen! Eljen! — kiáltottak a gyerekek, eleinte bátortalanul, aztán mind lelkesebben.

Pedlow meghatottan bólogatott, különösen pedig akkor érzékenyült el, a mikor a gyerekek, a hadirokkantak és hadiárvák kispesti foglalkoztató telepe nevében átnyújtottak egy maguk-készített díszes kosarat telve hófehér virágokkal, enniválók-kal.

A kosárban sok finom sütemény, néhány üveg bor, két üveg pezsgő és egy sült pulyka volt, a melyet Steinmetz Sámuel és Márkly Géza, a gyártelep vezetői azzal nyújtottak át Pedlownak, hogy fogyassza el az egészséggel. A kapitány néhány szíves szóval mondott köszönetet a megemlékezésért, aztán rosz járta a gyermekeket és mindegyiküket külön-külön szeretettel simogatta — cirógatta.

Persze nem hagyta reváns nélkül a kedves ajándékok: azonnal uszonához terített, hogy a gyermekek szíves-ségét viszonozza.

Addig a fiúcskák zenekara Merky János karmester vezetésével rendezett az amerikai himnuszra, majd felhangzott az amerikai hálaadás: Thanksgiving. — A magyar himnus után asztalhoz ültek az apró zenesékek. Fehérekből és sötétebbekből álló csapatok, akik a gyermekek, annyiszor adtak belőle.

— Dupla adag? — kérdeztem tréfásan.

— A mennyt akarnak! — felelték a pincérek.

Mintha csak a mese eleve-nedett volna meg: a csészék-ből nem akart kifogygni a csokoládé, meg a hab, az asztalok-ról az enniváló... Terülj, terülj kis asztalkám... és a gyerekek most kedvük szer-int jöhlakhattak. Pedlow pedig úgy járt-kelt az asztalok között, mint egy boldog, megelégedett apa... Mind-egyiktől külön meg is kérdi: Jé? A gyerekek igent bólgatnak.

A mikor vége lett az uszon-nának, a gyermekek illedel-mesen megköszönték a vendéglátó szíveséget. Aztán ők is ráadást adtak: igen ügye-sen eljátszották a Blaha-indulót.

Két gyermeknek az anyja, egyszerű, kendős falusi asz-szony is részt vett az uszon-nán. Mikor kifélt indultak, busan jegyezték meg: — Most voltunk először ilyen helyen, de talán utoljára...

Legjobb a Bébinek
Legjobb Önnek.

Johnson's Baby Powder

Az on drágább,
több mint csupán
egy kereskedő.

CSÓDTÖMEG KIÁRUSÍTÁS!

Tisztelettel hozzuk a n. é. közönség szíves tudomására, hogy a **208 East 86-ik utca, 2-ik és 30-ik Ave. között New Yorkban**

a "PANNONIA" magyar könyvesház csódtömegből megvett könyveket valamint az összes árut hálattalan olcsó árban becsajátjuk a nagy közönség rendelkezésére.

Ragadja meg az alkalmat, amíg a készlet tart. Soha még ilyen olcsón nem vásárolt. Tegyen kísérletet.

A legújabb lemezek KIRÁLY ERNŐ, UJVARY, GONDOR, BERKES, stb. stb. művészekét, darabonként 50 cent

Valamint az összes magyar könyvek fele árban.

Pár a sok közül: ATHENEUMSOROZAT: Csoport 25 darab-ból: kitűnő magyar, angol, német, francia, dán, svéd, olasz és holland íróktól gyönyörű piros vászonkötésben, eredeti ára volt \$35, most csak **\$15.00**

Csoport 15 darab-ból: Ambrus Zoltán, kitűnő magyar író: eredeti ára volt \$12, most csak **\$6.00**

Csoport 6 darab-ból: Abonyi Lajos kitűnő magyar író: eredeti ára volt \$4, most csak **\$2.00**

és még rengeteg sok jobbnál-jobb és szebbnél-szebb doloz.

Ne halassa el a vásárlást. Ezen ajánlatunk csak december 31-ig szól.

Kérjen árjegyzéket.

Postai rendelésnél kérjük a money ordert és 25 centet a csomag biztosítására küldeni.

KERÉKES TESTVÉREK
208 East 86-ik St., a 2-ik és 3-ik Avenue közt
NEW YORK.

FÖLDOSZTÁS SOMOGYBAN

Mikor kerül Baranyában rá a sor? — Kik igényelhetnek földet? — Székely volt állam-titkár nyilatkozata.

PECS. — Szigetvárról jelentik, hogy a felszabadult Somogyban az egyes jegyzőségek megkapták az utasítást a föld helyesebb elosztásáról szóló törvény végrehajtásának előkészítésére. A törvény értelmében az összes jegyzőségek mindazokat, akik földet igényelnek, jegyzékbe kell vonni és az igény-jogosultakat ezen jegyzék alapján a birtokrendező bíróságok és bizottságok állapítják meg.

A Somogyban már megkezdett munkát természetesen ki-használják egyes kisgazda kor-tések, akik néhol annyira fellel-kosítotték egyik-másik kisgazdát, hogy azok már a szomszédos földbirtokokon meg a telket is igényelnek. A kortések agitációja néhol annyira fajult, hogy a kisgazdák minden pillanatban, mindegyikre azonban még ta-vasz előtt várják a földosztást. Pedig ezeknek tudniuk kellene, hogy a földreform végrehaj-tására hosszabb idő szükséges.

Baranyában még nem került a sor a földreform végrehaj-tásának előkészítésére sem. Az egyes jegyzőségek ugyanis any-nyira túl vannak halmozva a felszabadulással összefüggésben levő ügyek elintézésével, hogy nem is juthat erre idejük leg-alább egyelőre nem. A munka megkezdésére még a miniszte-rium sem adta ki utasításait.

Megkérdetük Székely János volt államtitkár, hogy tavaszra végrehajtható-e a földbirtokreforma végrehajtását és nincsenek-e nehézségek a végrehajtás körül:

— Tavaszra okvetlen meg-kezdik a vagyonvisztás vég-rehajításával kapcsolatban. Az egyes nagybirtokosok jogosak a vagyonvisztást földben lenni és ez a föld kerül elsősorban ké-sőbb megállapítandó árban, va-lószínűleg nagy valutában szét-osztásra. Ez azt jelenti, hogy a föld új tulajdonosa bizonyos számu éven keresztül köteles az államnak a föld hozadékából bizonyos mennyiségű gabonát fi-zetni a föld ára fejében. Na-gyobb nehézség az, hogy a föld megmiveléséhez szükséges szer-zmények ma oly drágák, hogy szinte meg sem vásárolhatók. Ezért fontos lenne, ha az egyes gazdák össze állva együtt vásárolnának felszerelést és együtt dolgoznák meg a földet, illetve, ha rá lehetne őket arra birmi, hogy szövetkezzebe tömörülve dolgozzák meg a kapott birtokot.

— A földbirtokreforma értelmében minden földmunkás és törpebirtokos elsősorban azonban a hadviselt és rokkantak igényelhetnek földet.

Ha csak közönséges, csikarist okozó hashajtóra van szüksége, amely

Betegek ezreinek áldott gyógyszere

Ha csak közönséges, csikarist okozó hashajtóra van szüksége, amely

MINDEN

nap 5—6-szor megszalasztja, akkor keserűsával kevert fűvek vagy 5 cent ára keserűsá megteszi a szolgálatot.

De ha gyomrát, veséjét, máját rendszerben tartani, székelését szabályozni, vért megtisztítani, reumátizást elmulasztani, egész szervezetét megerősíteni akarja, akkor a

BETEGNEK

csakis a legjobb és legtisztább gyógyszeranyagokból tudományos alapon összeállított

JUVITO VÉR TEA

hozza meg a biztos és gyors eredményt.

Mivel a Juvito Vér tea köhögést és meghűlést éjszakán át elmulaszt, s a gyermekek kallemes íze miatt szeretik, azért minden házban

KELL

hogy egy doboz állandóan kéznél legyen.

Egy nagy, 120 napra elegendő családi doboz ára 1 dollár, hat doboz 5 dollár postai küldéssel együtt. Rendelését címezze:

JUVITO PRODUCT BIELEK MFG. CO.
968 Liberty Avenue,
Pittsburgh, Pa.

288 98 99 305

HATVANHÉT KORONA A NYERESÉG MINDEN DARAB TOJÁSON.

Az állam kap ebből — 10 fillért! — A tojáskészlet kilenc-tizedrészét kiviszi az országból.

Tizenöt korona Budapesten egy tojás, amelynek ára még tavaly ilyenkor, a nagy drádaság idején sem volt több öt koronánál. A tojáskereskedők azzal rémitik a közönséget, hogy karácsonykor nem fo-gunk tojáskészletet 30 koronán alul. A Tojáskereskedelmi Részvénytársaság a vidéken már 20—25 koronájával vá-sárolja össze a friss tojást, hogy milliószámra szállítsa külföldre, sőt az exportörök ügynökei Budapesten szedik össze a tojást, elvonnak azt a közfogyasztás elől.

Akinek évi százezer koronán alul van a jövedelme, annak mostantól a fogva le kell mondania a tojásról.

Történik ez abban az orszá-gban, ahol a háború előtt 5 fillér volt egy friss tojás. Ugyáltszik, nálunk lassankint minden élelmiszer luxuscikké fog válni: a közepes tály és munkásosztály számára egy-más után megfizethetelenné válik a kenyér, a zsír, a tojás, a cukor, a hús és a főzelék.

Mit fogunk majd enni a télen? Talán gersült, mint a di-cső kommunizmus idején?

Teljes tudatában annak, hogy ugys a falra hányjuk a borsót és segítséget senki más-tól, csak a bosszualló Istenfőlt nem várhatunk, mégis megír-juk, hogy mi történik nálunk a tojással, miért nincs és mi-ért nem lesz talán soha töb-bé. Megírjuk azért, nehogy azt találja hinni valaki, mint-ha valami ok miatt nem akar-nánk tudomást venni arról a botrányról, amelyhez hasonló szegényteljeset még a mai korszak is csak keveset mu-tathat fel.

A tojás-export haszna.

A francia lapok vásárcsar-noki jelentései szerint egy to-jás Párisban 90 centime, Svájcban pedig ennek majd-nem kétszerese.

Kilencven francia centime egyenlő 63 magyar koroná-val, 170 svájci centime pedig annyi, mint 93 korona.

Látvánival, hogy a magyar tojás-export egyike a legfényesebb üzleteknek a kerek világon. Mielőtt azonban ki-

mutatnók, hogy milyen horri-bilis hasznót hajt néhány sok-szoros milliomos spekuláns-nak, akik benne vannak a Tojáskereskedelmi Részvénytársaságban, meg kell emle-tünk, hogy ez a társaság, a mely a kiviteli engedélyt kap-ta, köteles ennek az engedély-nek fejében ugyanannyi to-jást, vagyis nagy készletet átadni a főváros élelmiszer-üzemnek 3 korona 50 filléres árban, akármennyiért vásá-rolja is a tojást a vidéken.

Nos, a Tojáskereskedelmi R.-T. még a nyáron összesze-dett az országban pár millió tojást, vagyis nagy készletet szerzett be, amikor a tojás még olcsó volt. 2.50—3 kor-na darabja.

Ezt a tojást, amely a hűtő-házakban azóta szépen be is meszesedett, a Tojáskeres-ke-delmi R.-T. most le is adja a fővárosnak és ez a tojás az, amelyért, hogy 5.50 koronás árban két darabot kaphas-sunk belőle, félnapokat kell ácsorognunk a közönségi bódék előtt.

Külföldre tehát exportál-juk a friss tojást, nekünk ma-rad a nyárról eltett meszes tojás, kivéve a milliós jöve-delmű hazafiakat, akik a friss tojásban sem szenvednek szük-séget. Mert nálunk minden állami gondoskodás csak eze-kért a milliomosokért van. A magyart: egye meg a fene.

Most pedig nézzük, milyen nagyszerű üzlet a tojás-ex-port. A Tojáskereskedelmi R.-T. költségei ezek:

Egy tojás beszerzési ára
mondjuk ..... 20 K
Tűgyvőkötő províziója ..... 2 K
Szállítás költsége ..... 1 K
Vámilleték Franciaor-szágba 4 centime ..... 3 K

Összesen ..... 26 K

Ha ezt levonjuk a párisi to-jás-árból, 63 koronából, ma-rad 37 korona haszon, ha pe-dig a svájci árból, 93 koroná-ból vonjuk le, a haszon 67 ko-rona.

A Tojáskereskedelmi R.-T. tehát ha Franciaországba ex-portál 1 millió tojást, ezen 37 milliót, ha pedig Svájcba,

Asszonyok, emberek leányok és legények!
Mindenki olvassa el a **JAKAB és TÁRSA** hirdetését. Igen jó alkalmat ingyen értékes ajándékokhoz jutni.

Első Magyar STEMPELŐ GYÁR

Nagy Karácsonyi Vásár

még mindig tart. Olyan osztatlan az érdeklődés Amerika minden részéből kiárúsításom iránt, hogy kénytelen vagyok azt rövid időre meghosszabbítani. Alkalma nyílik így minden háziasszonynak

kézimunkát és hazai importált cikkeket mélyen leszállított áron beszerezni.

KÉRJE MEG MA TELJES ARJEGYZÉKEMET, amelyből meggyőződik, milyen olcsó áron szeresheti be szükségleteit áruházaiban.

HÁZTARTÁSI KÜLÖNLEGESSÉG:

Hazai módra készült Kolbász és Hurka-töltő, amely soha sem rozsdásodik meg, ára 25.00 cent.

Valódi garantiált juh-turó 10 fontos bödönkben, ára \$5.85. — Valódi hazai rózsapaprika, két mák. Magyar Bors.

CHAS. K. GROSS
Kézimunka Stempelő Gyáros

8803 BUCKEYE ROAD CLEVELAND, OHIO
KÖZVETLEN A BANK MELLETT.

"OREON" KÖSZVÉNYORVOSSÁG
Jaj a hátam! Jaj a derekam!
A műtétet idő beálltával így jajtognak a kő-vénybajok, akiknél a kővérv már a csontokba is behúródott. De az
"OREON" KÖSZVÉNYORVOSSÁG
éppen arra való, hogy az ilyen macakbaj bajokat legyőzze a meggyógyítsa. Sok ezer szenvedő, aki már mindent megpróbált a semmi sem használt neki, az "OREON" KÖSZVÉNYORVOSSÁGOTl gyógyult meg. Aki nem habozik, nem vár, hanem azonnal megkísérli az "OREON" KÖSZVÉNYORVOSSÁGOT, annak
NEM KELL JAJGATNI.
Egy nagy üveg "Oreon" kőszvényorvos-ság egy dol-lár 25 cent, egy teljes kúrához való öt üveg öt dollár bértelme. Hozassa meg még ma!
Örizzkedjen utazatoktól!
hogy védje legyen, saját érdekében címezze a pénzt
rendelését így:
VÖRÖS KERESZT PATIKA
8901 BUCKEYE RD., CLEVELAND, O.
NAPTARI Minden rendelő gyönyörű naptárt kap!

Legrovidebb összeköttetés Közép-Európa összes kikötőjével. Metenkénti hajóindulások minden csütörtökön, 88. számú Pier-ből, North River, 48-ik utca, New York, délelőtt 12 órákor.

"MOUNT CLAY" "HANSÁ" "MOUNT CARROLL" "WUERTTEMBERG" "BAYERN" "MOUNT CLINTON"

Egyesek mindenképpen 2. és 6. ágyas szobák vannak. Támasz-ebédlő, társalgó és az összes fejésseli sékény a harmad osztályú utasok rendelkezésére áll. A "HANSÁ", "BAYERN" és "WUERT-TEMBERG" hajókon van egy néhány különösen kiváló kabin. Lefoglalásért írjon meghatalmazott üzeneteket, vagy címlel: **UNITED AMERICAN LINES, Inc.** 39 BROADWAY, NEW YORK.

UNITED AMERICAN LINES INC. JOINT SERVICE WITH **HAMBURG AMERICAN LINE**

NEW YORK-HAMBURG DIRECT
Legrovidebb összeköttetés Közép-Európa összes kikötőjével. Metenkénti hajóindulások minden csütörtökön, 88. számú Pier-ből, North River, 48-ik utca, New York, délelőtt 12 órákor.

"MOUNT CLAY" "HANSÁ" "MOUNT CARROLL" "WUERTTEMBERG" "BAYERN" "MOUNT CLINTON"

Egyesek mindenképpen 2. és 6. ágyas szobák vannak. Támasz-ebédlő, társalgó és az összes fejésseli sékény a harmad osztályú utasok rendelkezésére áll. A "HANSÁ", "BAYERN" és "WUERT-TEMBERG" hajókon van egy néhány különösen kiváló kabin. Lefoglalásért írjon meghatalmazott üzeneteket, vagy címlel: **UNITED AMERICAN LINES, Inc.** 39 BROADWAY, NEW YORK.

A tojáskereskedők közül azok, akik nincsenek benne a Tojáskereskedelmi R.-T.-ban, az export megengedése foly-tan nagy kárt szenvednek, mert jóformán nincs nekik mit eladni. Szövetkezett ala-kítottak tehát és megmoz-gattak minden követ, hogy ők is részesüljenek a 3 korona 50 filléres tojásból, nescak a főváros élelmiszerüzeme. De hiába deputációztak, vezetőik hiába koptatták térdig a lá-bukat, a Tojáskereskedelmi R.-T. befolyásán hajótörést szenvedett minden igyeke-zük. A közönség tehát igazta-lanul szítja a tojáskiskeres-kedőket a tojás drágasága és hiánya miatt.

Albinol Soap

Sokkal olcsóbb lett
a mindenki által kedvelt **Albinol szappan**
a minőségére pedig jobb lett a réginél is és így nemcsak mosáshoz, hanem mosásra és borotválkozáshoz is kitűnően használható.

Megrendelhető 12 vagy 24 darabot tartalmazó papírdobozokban, 12 darabban ára 65 cent és 24 darabban az ára 1 dollár és 25 cent. — Gyáros: címezze:

EUGENE VELLNER
1209—11 N. 4 Street Philadelphia, Pa.
296, 299, 301, 304

Első Magyar STEMPELŐ GYÁR

Nagy Karácsonyi Vásár

még mindig tart. Olyan osztatlan az érdeklődés Amerika minden részéből kiárúsításom iránt, hogy kénytelen vagyok azt rövid időre meghosszabbítani. Alkalma nyílik így minden háziasszonynak

kézimunkát és hazai importált cikkeket mélyen leszállított áron beszerezni.

KÉRJE MEG MA TELJES ARJEGYZÉKEMET, amelyből meggyőződik, milyen olcsó áron szeresheti be szükségleteit áruházaiban.

HÁZTARTÁSI KÜLÖNLEGESSÉG:

Hazai módra készült Kolbász és Hurka-töltő, amely soha sem rozsdásodik meg, ára 25.00 cent.

Valódi garantiált juh-turó 10 fontos bödönkben, ára \$5.85. — Valódi hazai rózsapaprika, két mák. Magyar Bors.

CHAS. K. GROSS
Kézimunka Stempelő Gyáros

8803 BUCKEYE ROAD CLEVELAND, OHIO
KÖZVETLEN A BANK MELLETT.

éke.
Office: 100 BROADWAY, ROOM 210, DIVERSEY 4670.

ATHLETIKAI
szombaton este
1000 ST. SARKÁN

Estélyt
még meghívja
A RENDEZŐSÉG.
szolgáltatja.

Bank
CHICAGO, ILL.
magyarok Első

STATE BANK
CHICAGO, ILL.

peket
ainak és bará-
ny dollárt a

TE BANK
ST. SARKÁN.

TE BANK
ST. SARKÁN.
\$270.000
00 dollár

